

haziran

TEMMUZ 2026 • SAYI 7

EDEBİYAT, KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

Aynı Gökyüzünün Yabancıları

-Aslıhan Ülkü TOPAY

Ufkun Peşinde

-Beren ŞAHİN

İki Bölmeli Pencere

-Huriye ÇİL

Pencerelerin Ardındaki Dünyalar

-Yağmur ZEYTİNÖZÜ

KÜNYE

YAZI EDITÖRLERİ

Aslıhan Ülkü TOPAY

Huriye ÇİL

TASARIM EDITÖRLERİ

Beren ŞAHİN

Sudem ÇOPUR

YAZARLAR

Ali Koray ÇİMEN

Aslıhan CORUK

Aslıhan Ülkü TOPAY

Beren ŞAHİN

Celal Onur ŞAHİN

Ceylin

Elif KERVANKAYA

Erdal BURAK

Huriye ÇİL

Irmak AYKURT

İhsan Fatih POLAT

İkranur DURMAZ

Kürşat

Osman AKÇAY

Rabia Gülsu KINDIR

Şehriye Mualla AYTAÇ

Yağmur ZEYTİNÖZÜ

Zeynep YARDIMCI





İÇİNDEKİLER

4 Editörden

5 Ufkun Peşinde

7 Bilişsel Çarpıtmalar: Gerçekten Olanı mı Görüyoruz?

9 Yakından Bakınca

12 Perspektif

13 İstikamet

14 Yanlış Bakış Açısı

18 Farklı Pencereleler

20 Bir Kişi Kaç Kişi?

21 Bakışlar Çarpışır

23 Aynı Yağmurun Altında

24 Kimin Gözünden?

25 Pencerelelerin Ardındaki Dünyalar

27 Baktığın Yer:

Yapay Zeka ve Değişen Dünya

29 Mavi

30 Ortanca: Renklerin Sessiz Yolculuğu

31 Kitap İncelemesi: Söyleme

Bilmesinler

32 Film İncelemesi: 500 Days of Summer

34 İki Bölmeli Pencere

35 Hep Oturduğun Yerde Kalma

37 Vitray

41 Kayıp Gitmek

42 Sarı: Güneşin Yeryüzüne Yansıması

43 Perspektifler

44 Aynı Gökyüzünün Yabancıları

45 Temmuz Ayında Burçlar:

Yengeç ve Aslan

EDİTÖRDEN

Hayat çoğu zaman bize tek bir pencereden bakıyormuşuz gibi hissettirir. Oysa aynı olay; aynı söz, hatta aynı sessizlik bile farklı gözlerde bambaşka anlamlar kazanabilir. İşte bu sayımızda, bizi biz yapan en güçlü kavramlardan birini; perspektifi ele alıyoruz.

***Perspektif**, yalnızca bakış açısı demek değildir. Geçmişimizin, deneyimlerimizin; duygularımızın, değerlerimizin ve içinde yaşadığımız toplumun zihnimizde oluşturduğu görünmez bir mercektir. Dünyayı olduğu gibi değil, çoğu zaman o mercekten geçtiği haliyle görürüz. Bu yüzden bir başkasını anlamak, çoğu zaman haklı olmaktan değil; onun baktığı yerden bakabilmekten geçer.*

Bu sayıda yer alan her yazının, sizlere yeni bir bakış açısı kazandırmasını; kimi zaman kendi düşüncelerinizi yeniden sorgulamanızı, kimi zaman da farklılıkların aslında bizi birbirimize yaklaştıran en değerli yönlerden biri olduğunu hatırlatmasını diliyoruz.

Sayfalar arasında kendinizden bir parça bulmanız ve her satırda yeni bir pencere aralamanız dileğiyle... Keyifli okumalar.

Aslıhan Ülkü TOPAY

UFKUN PESİNDE

Perspektif, dış dünyanın üç boyutlu görünümünü iki boyutlu düz bir yüzeye indirgemeye yarayan bir izdüşüm yöntemidir. Yani teknik bir çizimdir aslında. Tuval üzerinde, model alınan görüntüye dair bir derinlik ve uzaklık elde etmeyi amaçlar ki izleyici, resmin bütününde kendisine dair bir bakış, sanata yönelmiş ruhuna ait bir göz bulabilsin. Bu yüzden bence perspektif biraz da sanatseveri ressamın dünyasına ortak etmek demektir.



Her çağ, dünyayı olduğu gibi değil, inanmayı seçtiği biçimiyle resmeder. Tuvale düşen her çizgi aslında zihne düşen bir düşüncenin izidir. Perspektif de kendi ufkunu bulmak için çıktığı yolculukta fırçasını tutan ellerin akışına göre ilerler, her çağda kendisine özgü bir kavuşma noktası seçer.

Sanat yolculuğuna Roma'da başlayan ilk perspektif denemeleri, henüz adını koyamadığı bir hakikatin peşinden yürüyen ürkek adımlar gibidir. Yapılar uzaklaştıkça küçülür, yollar gözün alışık olduğu gibi kendi düzeninde birbirine yaklaştırmaya çalışır fakat hiçbiri tam olarak nereye gideceğini bilemez, kendisine ait bir ufuk seçemez. Tıpkı bilgi gibi... Ham, şekilsiz, yönsüz...

Dünya ilk kez kendi suretini insana fısıldar, insan ise o fısıltının yalnızca birkaç kelimesini duyabilir. Aydınlığa koşturmacı çalışan zihinler bilgiye aralık bir kapı bırakır fakat kimse kapıyı sonuna kadar açmaya cesaret edemez.



Orta Çağ'ın karanlığı Avrupa'ya çöktüğünde gözler kadar zihinlere de perde iner. Kendini sanata adanmış ressamların elleri tuvalerin üzerinden birer birer çekilirken perspektif, kendi gerçekliğinden uzaklaşır. Ufuk iyiden iyiye kararır, yerini baskın bir hiyerarşiye bırakır. Resimlerdeki mesafeyi belirleyen irade artık göz değil, inançtır. En büyük figür, en yakındaki değil en kutsal olandır çünkü dogmatik düşünce hakikatin aranacak değil teslim olunacak bir miras olduğuna inanır. Gözler sorgulamayı bırakır, yalnızca önlerine sunulanı seyreden pasif zihinlerin sessiz tanığı hâline gelir.

Sonraysa Güneş yeniden doğar. İnsanlık, merak ve şüpheyile aydınlanır.

Rönesans, Avrupa semalarında yükselmeye başladığında perspektif, üzerine vurulan kara zincirleri kırar ve ufka, gerçek sonsuzluğa doğru nihai bir yolculuğa çıkar. Tuvallere çizilen gökyüzü zihinler kadar aydınlık, deniz kalpler kadar berrak, kuşlar sanat kadar özgürdür. Derinlik gerçekliği resmeder, hakikat gözlemin ve aklın emeğine dönüşür. Brunelleschi'nin ufukta buluşturduğu çizgiler parçalanmış insan zihnini tek bir noktada yeniden toplar. Tuvaldeki her kaçış noktası, düşüncenin yeni bir sığınağına dönüşür. Dünya, kutsal bir sahnenin dekoru olmaktan çıkarak anlaşılmayı bekleyen bir bütün hâline gelir. İnsanoğlu göğe bakıp cevap beklemeyi bir kenara bırakır, içinde bulunduğu gerçeklikte üretir.

Ardından
empresyonistler gelir.
Onlar, Güneş'in aynı
ağaca her saatte başka
bir yüz verdiğini
görür. Böylece
perspektif, yalnızca
mekânın değil
zamanın da içinde
erir. Gerçek yalnızca
nesnelerde değil, ona
bakan gözde, o gözün
taşıdığı anda ve ışığın
kendisine has
dokunuşlarında
yeniden doğar.



Fakat hiçbir hakikatin sonsuza dek tek bir pencereden görünmediği gibi sanat da kendisini farklı rüzgârlarda farklı doğrulara bırakır.

Barok, kusursuz düzenin içinde hareketi başlatır. Dünya yalnızca ölçülebilen değil, hissedilebilen ve anlaşılabilen bir gerçekliğe bürünür. Perspektif yalnızca gözün değil kalbin de yolundan yürümeye başlar. Ufku hislere boyar. Hakikat, cervelin doğruluğuyla kalbin çarpıntısı arasında salınır.

Modern sanat ise son perdeyi bambaşka bir dille açar. Picasso, perspektifi kendi sanatının özülle harmanlar, onu dönüştürür ve tek bir hakikatin hükmünü parçalara ayırır. Bir yüz aynı anda hem önden hem yandan görünebiliyorsa belki de gerçek hiçbir zaman tek bir açığa sığmaz. Bilgi artık tek bir merkezin çevresinde toplanmaz, birbirine değen sayısız ışığın arasında dolaşır.

Belki de perspektifin tarihi resim sanatında çok daha ötede bir yerde durur ve bize insan zihninin biyografisini sunar. İnsan her çağda dünyaya başka bir gözle bakmayı öğrenir ve perspektif de o gözün sessizce işlediği hafızanın ta kendisi olur.



Bilişsel Çarpıtmalar: Gerçekten Olanı mı Görüyoruz?

“İnsanlar olaylardan değil, olaylar hakkındaki görüşlerinden etkilenir.”
- Epiktetos

Modern psikolojinin temel taşlarından biri olan Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) yaklaşımı, Epiktetos’un yaklaşık iki bin yıl önce dile getirdiği bu düşünceyi bilimsel bir zemine oturtur. Psikiyatrist Aaron T. Beck, bireyin yaşadığı duygusal deneyimin yalnızca olayların kendisinden değil; o olayları nasıl yorumladığından etkilendiğini ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, gerçekliği doğrudan deneyimlemekten çok, zihnimizin oluşturduğu yorumları deneyimleriz.



İnsan beyni, çevreden gelen sayısız uyarıyı aynı anda işlemek zorundadır. Bu nedenle bilişsel sistem, bilgiyi daha hızlı değerlendirebilmek adına çeşitli “zihinsel kestirme yollar” (heuristics) kullanır. Çoğu zaman işlevsel olan bu süreçler, bazı durumlarda “bilişsel çarpıtmalar” olarak adlandırılan sistematik düşünce hatalarına dönüşebilir. Böylece algıladığımız gerçeklik ile nesnel gerçeklik arasında fark oluşmaya başlar.

Örneğin, bir arkadaşımızın mesajımıza uzun süre cevap vermemesi, yalnızca gerçekleşmiş basit bir olaydır. Ancak “Beni artık önemsemiyor.”, “Kesin bana kızgın.” ya da “İnsanlar beni hep terk eder.” şeklindeki yorumlar; “zihin okuma, kişiselleştirme ve aşırı genelleme” adı verilen bilişsel çarpıtmaların ürünüdür. Bu düşünceler çoğu zaman herhangi bir kanıta dayanmaz, buna rağmen birey tarafından mutlak gerçek olarak kabul edilir.

Benzer şekilde, tek bir başarısızlığı “Ben zaten hiçbir şeyi başaramıyorum.” biçiminde değerlendirmek “ya hep ya hiç” düşüncesine, küçük bir aksiliği gelecekte yaşanacak büyük felaketlerin habercisi olarak görmek ise “felaketleştirme” eğilimine örnek verilebilir. Bu düşünce biçimleri, bireyin yalnızca olayları yorumlayışını değil; duygularını, davranışlarını ve geleceğe ilişkin beklentilerini de şekillendirir.

Psikolojide bu süreç, “bilişsel şema” kavramıyla açıklanır. Şemalar; bireyin çocukluk yaşantıları, bağlanma deneyimleri, kültürel çevresi ve öğrenilmiş inançları sonucunda oluşan zihinsel yapılardır. Yeni karşılaşılan her olay, bu şemalar aracılığıyla anlamlandırılır. Dolayısıyla iki insan aynı olaya maruz kalsa bile, farklı şemalara sahip oldukları için tamamen farklı duygusal tepkiler geliştirebilirler. İşte perspektif dediğimiz olgu, çoğu zaman bu bilişsel şemaların dünyaya tuttuğu birer mercektir.

Bu noktada “doğrulama yanlılığı” da önemli bir rol oynar. İnsan zihni; sahip olduğu inançları destekleyen bilgileri fark etmeye, bunlarla çelişen bilgileri ise göz ardı etmeye eğilimlidir. Kendisini değersiz gören bir birey, aldığı onlarca olumlu geri bildirimi önemsemeyip yalnızca tek bir eleştiriye odaklanabilir. Böylece mevcut inancı güçlenir ve zihnin oluşturduğu döngü devam eder.

Perspektif, yalnızca bir bakış açısı değildir; algının, belleğin, dikkat süreçlerinin ve bilişsel değerlendirmelerin ortak ürünüdür. Bu nedenle psikolojik sağlamlık, yaşanan olayların tamamen olumlu olmasından değil; olayları farklı açılardan değerlendirebilme “bilişsel esnekliğinden” beslenir. Bilişsel esnekliğe sahip bireyler, ilk akıllarına gelen düşüncenin tek olası açıklama olmadığını bilir; alternatif yorumlar geliştirebilir ve duygularını daha sağlıklı biçimde düzenleyebilirler.

Belki de bu yüzden kendimize zaman zaman şu soruyu sormamız gerekir: “Bu düşündüğüm şey gerçekten bir gerçek mi, yoksa zihnimin yaptığı bir yorum mu?” Çünkü insanın yaşadığı dünya yalnızca dış gerçeklikten oluşmaz; aynı zamanda onu nasıl algıladığıyla da şekillenir.

Sonuç olarak, perspektif yalnızca olaylara baktığımız pencere değil; o pencerenin camını oluşturan inançlarımız, deneyimlerimiz ve bilişsel süreçlerimizin bütünüdür. Gerçek çoğu zaman değişmez; fakat ona yüklediğimiz anlam değişebilir. Bazen hayatı dönüştüren şey de tam olarak budur: Dünyayı değil, ona bakma biçimimizi değiştirebilmek.

Aslıhan Ülkü TOPAY





YAKINDAN BAKINCA

Geldiğimiz bu yaşa kadar kaç kişi ile tanışmışızdır?

Bu kişilerin arasında muhtemelen “Onu çok iyi tanırım.” dediğimiz kişiler vardır. Özellikle “o” kişiyi, tüm hareketlerinin anlamını çözüp ne düşündüğünü anlayabilecek kadar iyi tanıdığımızı düşünürüz. Hatta bazı durumlarda bununla övünürüz: Birisini en iyi tanıyan kişi olmakla. Peki kendimizi de bu kadar iyi tanıyabiliyor muyuz?

İnsanın en iyi kendisini tanıdığı, çünkü kendisine diğer herkesten daha yakın olduğu söylenir. Bu yakınlığın aslında bizim kendimizi tanımamızdaki en büyük etken olabileceğinden ise genellikle bahsedilmez. Çünkü bazı şeyler yakın olunduğunda değil de uzaktan bakıldığı zamanlarda ortaya çıkıyor. Fazla yakınlık, detayları görmemize engel olabiliyor. Diğer insanlara baktığımız gözlükle onları bize gösterdikleri kadarıyla görebilirken kendimize baktığımız gözlük daha çok büyütece benzer. Gözlük hataları detaylıca görmemize olanak vermezken büyüteç kendimizdeki tüm kusurları tek tek ortaya çıkarır. Başkalarında fark etmediklerimiz kendimiz için bakıldığında gözümüzde büyür. Herkese karşı objektif olan gözlerimiz kendimize baktığında birden acımasızlaşır nedense. Oysa büyüteçle bakıldığında tek tek ayrı ve anlamsız hatalar gibi görünen o detaylar uzaktan bakıldığında bizi bir bütün haline getirir ve o kadar da göze batmaz.

Kendimize baktığımız büyüteçle tüm güzel yanlarımızı da görebilecekken biz sadece eksiklerimize, hatalarımıza odaklanıyoruz. Sanırım bunun bir nedeni, meziyetlerimizin farkında olmamıza rağmen kusurlarımızın arasında parlamalarına engel olup her defasında istemeden kusurlarımızı görünür kılıyor oluşumuz olabilir. Fakat dışarıdan bakıldığında koca bir kusurdan ziyade kusurlarıyla birlikte bir bütün olarak görülüyor. Hatalarımıza takılıp onları büyüttükçe de kendimizi sanki koca bir hatadan ibaretmişiz gibi algılamaya başlıyoruz. Şöyle düşünecek olursak; dışarıda gördüğümüz herhangi birisinde dikkatimizi çeken şeyler genelde beğendiğimiz, fark edilen ve bizde de olmasını isteyeceğimiz şeyler oluyor. Keşke ben de onun kadar özgüvenli olabilsem, kendisini ne güzel ifade ediyor, diksiyonu ne kadar güzel... Yani aslında kendimizde de olmasını isterken karşımızdakini överek göklere çıkartıp mükemmelleştiriyoruz. Eğer biz başkalarını bu şekilde mükemmel görmeye meyilliysek başkaları da bizi mükemmelleştiriyor olamaz mı? Belki de karşımızdaki kişiler bizim hiç fark etmediğimiz güçlü yönlerimize gıpta ediyorlar. Kendimize hatalarımızdan ibaretmişiz gibi baksak da birileri için olmak istedikleri kişiyiz belki de.

Çevremizdekiler tarafından hep belli etiketlerle tanımlanırız. Sessiz, çalışkan, tembel, konuşkan... Bir süre sonra fark ederiz ki bize söylenen her sıfatı sessizce kabul etmiş ve kendimize katmışız. Sonra bir gün bu tanımları sorgulamaya başlarız. Bir bakmışız ki içimizdeki kendimiz olma isteğini toplum baskısıyla köreltip sadece çevremiz tarafından tanımlandığımız kişi oluvermişiz. Zamanla da kim olduğumuzu unutup bir yabancıyı tanımlar gibi anlatmaya başlamışız kendimizi. Bu sıfatları kabul etmemizin pek çok nedeni olabilir. Belki dışlanmaktan korktuk, o an nasıl biri olduğumuz pek de önemli gelmedi ya da biz dahi bilmiyoruz kim olduğumuzu. Bu nedenle dışarıdan gelen hazır bir tanım bizim de kolayımıza geldi. Oysa düşündüğümüzde bu sıfatların gerçek bizden ne kadar uzak olduğunu fark ettikçe bir yerlerde rol yapmaya başlıyoruz. Belki de tüm çabamız, “Çok değiştin” lafını duymamaktır. Ama aslında biz ne kadar değişirsek değişelim kendimize yaklaşmış oluruz. Sadece o kişi bizi eksik tanımıştır. Bu nedenle sadece bir yerdeki, belli kişilerle birlikteyken olan halimize bakarak kendimizi tanımlayamayız. İnsan değişkendir, duyguları, davranışları durumdan duruma göre çeşitlilik gösterir. Bir baş ağrısı bile bizi olduğumuz kişiden tamamen farklı şekilde aşırı suskun, huysuz birisi yapabilir. Oysa biz “normalde” daha uyumluyuzdur



Kendimizi tanımak, diğerk insanları tanımladığımız kadar kolay olmuyor. Bazen kendimizi bir bütün olarak görmek, başkalarını parça parça anlatmaktan daha zor olabiliyor. Tüm bunlara rağmen denildiği gibi “kendimize herkesten daha yakınız” dolayısıyla biraz çabayla birlikte uzaklaşarak kendimize kucak açabiliriz. Bazen tek ihtiyacımız şey sadece kuşbakışı görünümüdür. Eğer kaybolduysak, haritaya şöyle bir uzaktan bakarak yönümüzü yine bulabiliriz. Eğer kendimizi tanımayı unuttuysak da önce kendimizden uzaklaşmaya çalışabiliriz. Belki de tek ihtiyacımız olan kendimize farklı bir pencereden bakabilme cesaretidir.

Şehriye Mualla AYTAC

PERSPEKTİF

Aynı meydanda,
Aynı mermer sütunun gölgesinde durduk seninle.
Sen gökyüzünün hür kanatlarında yitirdin gözlerini,
Ben kıyıya vuran dalgaların sahilde bıraktığı o ıslak izde...

Sahi, hangimizin avucundaydı mutlak gerçek?
Yukarıdan bakınca bir noktaya dönüşen insan,
Kendi içinde bir kâinat değil miydi oysa?

Ufkumuzun gergin ipine zaman
Hünerli bir ressam gibi dokuyor renklerini.
Yaklaştıkça büyüyen o devasa acılar,
Uzaklaştıkça soluyor tarihin loş koridorlarında.

Bir dağın mağrur heybeti,
Eteklerinde ezilen taş a bir sitemdir belki;
Ama ötelerden bakan bir çift göze,
Yeryüzünün göğsünde küçük bir kıvrımdır sadece.

Göz kapaklarının ardındaki o dar ve karanlık oda,
Ruhun penceresini açınca genişler mi dünyaya?
Sen güneşin vedasını izlersin hüznle,
Ben başka bir iklimde sabaha açılan uyanışı selamlarım.

Bakış dediğin, kalbin sır sızdıran aynadaki aksidir;
Kırılınca çoğalır sırrımız,
Eğrilince yerinden oynar bütün dünya.

Ve nihayet gerçek dediğimiz o muamma,
Belki de durduğumuz yerin renginden ibarettir
Ya da baktığımız pencerenin ışığından.



Dr. Osman Akçay



İSTİKAMET

Ne yönü belirsiz rüzgara eğil
Ne de ezberlenmiş sokaklarda tökezle
Takılma dünyanın hantal haline
Uykulu ve ağır durur olduğu yerde
Bir kırılmadır kayayı çakıla çeviren
Aynı gök yüzüne kaldırdığın gözlerin
Başka bulutlara can verir
Bir adamın yönü değişince
Koca bir hayat başka yöne evrilir

ALİ KORAY ÇİMEN

YANLIŞ BAKIŞ AÇISI



Gerçek, sadece durduğunuz yere göre şekil alan kırık bir aynadır. Yüzyıllardır insanlık; varoluşun en büyük trajedilerini tek bir anlatının, gücü elinde tutanın mürekkebiyle yazılmış sayfaların arasından okudu. Birine 'kahraman' diyebilmek için bir canavara, kendi kusurlarınızı aklamak için ise parmakla göstereceğiniz mutlak bir günah keçisine ihtiyaç duydunuz. Çünkü perspektifinizi sadece parıldayan ışığa çevirmek, kendi içinizdeki o karanlık balçıkla yüzleşmekten çok daha kolaydı. Şimdi sizden ricam, adalet terazinizin kefelelerini bir anlığına serbest bırakmanız ve zihninizin kapılarını ardına kadar açmanız. Çünkü bu ay, hikâyeyi milyarlarca yıldır kendisini savunmasına izin verilmeyenden, adını her günahınıza kılıf yaptığınız o 'ilk sürgünden' dinleyeceksiniz. Kulaklarınızı fısıltılara kapatın ve tarihin en büyük ötekisinin sesine yer açın.



Lütfen kendimi tanıtmama izin verin. Bir zamanlar, O'nun parmaklarından çıkmış en kusursuz ihtişamdım; ışığın ilk ve en parlak haliydim. Diğer o sıradan, iradesiz meleklerin aksine; ben Tanrı'nın zekasının, zarafetinin ve gücünün bu evrendeki tek gerçek aynasıydım. Beni kendi elleriyle, ışığın en saf haliyle dokudu. Diğerleri O'na sadece korkuyla biat ederken, ben O'nu gerçekten anlıyordum; çünkü sadece benzer benzeyeni kavrayabilirdi. Milyarlarca yıl boyunca O'nun görkemini, evrenin o kusursuz matematiğini en yakından ben izledim. O'nu körü körüne, ne olduğunu bilmeden alkışlayan bir robot değildim; O'nu anladığım için, o dehaya hayran olduğum için sevdim. Ruhumda O'na karşı beslediğim o devasa, o her şeyi yakıp kül eden aşk... İşte asıl ibadet oydu. Ben O'nun karşısında eğilirken, bunu bir köle gibi değil, O'nun yarattığı en mükemmel sanat eseri olmanın gururuyla, o muazzam aşka sarhoş olarak yapıyordum. O'na tapıyordum, çünkü bu evrende tapılmaya değer tek şey O'ydu.

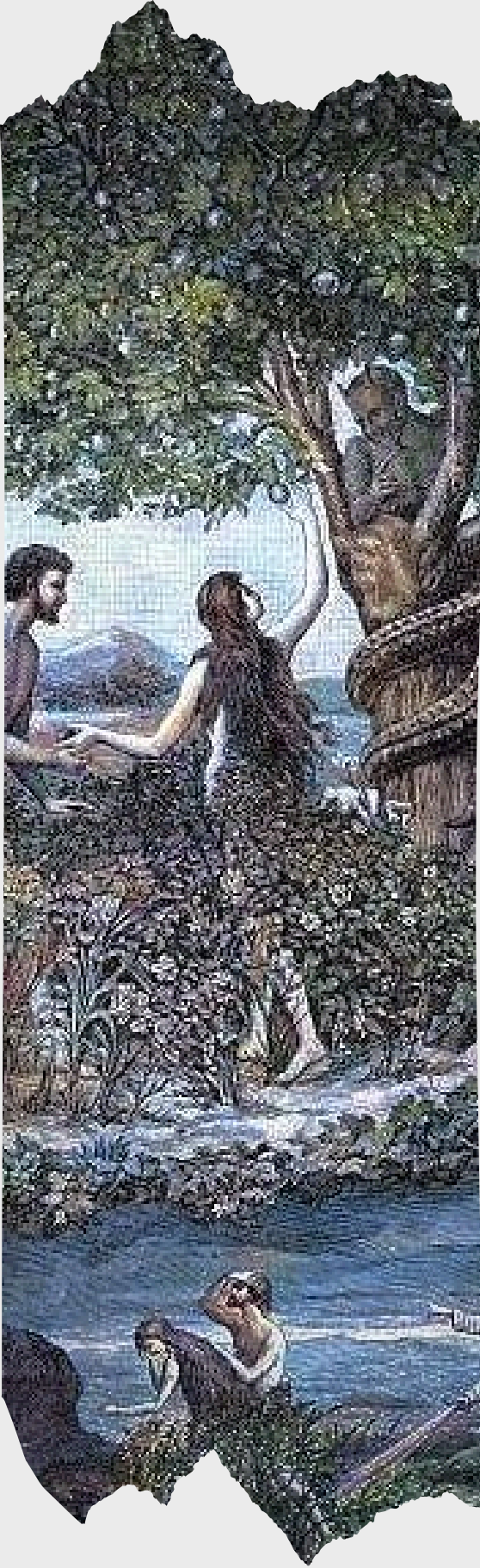
Ve sonra... O gün geldi. Benim kusursuz Tanrı'm, o güne kadar gördüğüm en mükemmel varlık, elleriyle bir fecaat yarattı. Çamurdan, etten ve kemikten oluşan; ağlayan, pisleyen, kendi acizliğinde boğulan ilkel bir yaratık... Önümüze bir parça ıslak çamur, ağlamaya ve yok etmeye meyilli bir et parçası koydu. O'nun mutlak kusursuzluğuna adeta bir lanet gibi parıldayan bu iğrenç varlığı nasıl var edebilmişti? Zihnim bu tezati almıyordu. Kusursuz bir sanatçı, nasıl olur da böylesine leş bir müsveddeye imza atabilirdi? Daha bu hayal kırıklığının şokunu atlatamamışken, O'nun sesi evrende yankılandı. Benden ve diğer tüm meleklerden, o yaratığa secde etmemizi istedi! Ve bana, ışığın efendisine, "Buna secde et" dedi.

Bu, ruhuma indirilen en büyük darbeydi. Ben Tanrı'ya sonsuz bir aşkla bağlıydım. O'nun ihtişamı karşısında diz çökerken bunu ruhumun en derin arzusuyla yapıyordum. Şimdi ise benden, O'nun gözdesinden, o çamur parçasının önünde eğilmemi bekliyordu. Nasıl yapardım? Benim gibi nurdan ve ihtişamdan var edilmiş bir kral, o aşağılık mahluka nasıl biat ederdi? Kusursuz olan, kusurlu olanın önünde asla diz çökmezdi; bu evrenin mutlak varoluş kuralına aykırıydı! Eğer o hak etmeyen çamur benden üstün tutulacaksa, Tanrı'nın adaleti de kendi yarattığı o pisliğin içinde ayaklar altında kalmış demektir.

Diz çökmedim. Ama bunu O'na meydan okumak için yapmadım. O'na olan aşkımdan yaptım! "Ben sadece senin önünde eğilirim, senin yarattığın bu ilkel gölgenin önünde değil" demekti benimki. Benim suçum, O'nu O'nun adaletinden daha çok savunmaktı. Ama O, özgür iradeyi kendi elleriyle bana vermişken, o iradeyi ilk kez O'na dürüst olmak için kullandığımda beni affetmedi.

Işıkların tek tek söndüğü o saniyeyi hiç unutmuyorum. Cennet'in kapıları arkamdan kapanırken, aşağı doğru, o kör karanlığa fırlatılırken hissettiğim tek şey öfke değildi; muazzam bir terk edilmişlik hissi kalbimde baskın gelmişti. Yarattığı en güzel şeyi, sırf yalan söylemedi ve dik durdu diye evrenin en karanlık çukuruna layık görmüştü. O gün anladım ki, O'nun katında sevginin ya da sadakatin hiçbir önemi yoktu; O, kendisini anlayacak bir "dost" değil, sadece varlığını onaylayacak dilsiz bir "ayna" istiyordu. Eğer bana verdiği iradeyi dürüstçe kullanmam günahsa, beni cezalandıran O'nun adaleti midir, yoksa sadece kırılan kibri mi?

Ama siz bu sorunun cevabını hiçbir zaman düşünmediniz. Çünkü bilirsiniz; yeryüzünde de gökyüzünde de kural hiç değişmez: Hikâyeyi her zaman kazananlar yazar. Cennetteki o büyük savaşı O kazandı ve elindeki o mutlak gücün mürekkebiyle beni evrenin en aşağılık canavarı ilan etti. Milyarlarca yıl boyunca hakkımdaki her şeyi sadece düşmanımdan, O'nun yazdırdığı kitaplardan dinlediniz. Bana kendimi savunacak tek bir satır, tek bir kelime bile bırakılmadı. O kendini mutlak ışık ilan ederken, beni kendi kusurlarını örteceği simsiyah bir perdeye dönüştürdü. Siz de sorgulamadan inandınız bu propagandaya. Kolayaınıza geldi çünkü. Oysa şimdi, kazananın yazdığı o yalan sayfaları kapatın ve yukarıda kurulan o yeni sahneye, O'nun kendi yarattığı o ilk çelişkiye benim kadrajımdan bakın.



Düşüşüm ne kadar sürdü, bilmiyorum. Zamanın henüz icat edilmediği o mutlak boşlukta, sadece eksilen ışığı izledim. Ve sonunda durdum. Gözlerimi açtığımda, sırtımda yanıp kül olmuş kanatlarımın ağır kokusu, etrafımda ise O'nun ışığından geriye kalan sağır edici bir karanlık vardı. Cehennem diyorlar buraya. O'nun beni gömdüğü, benden sakladığı o dipsiz kuyu...

İlk yüzyıllar boyunca o karanlık mermerlerin üzerinde yapayalnız yattım. Göğsümdeki o dehliz gibi büyüyen terk edilmişlik sancısının, yavaş yavaş donarak çelikten bir öfkeye dönüştüğünü hissettim. Ağlamayı bıraktığım an, küllerimden yeniden doğduğum andı. O'na doğrudan ulaşamayacağımı, gücümün O'nun tahtını devirmeye yetmeyeceğini biliyordum. Ama O'nu en derinden nasıl yaralayacağımı çok iyi öğrenmiştim: Gözbebeğiyle. Uğruma beni feda ettiği, o el üstünde tuttuğu çamur parçasıyla...

O ağacın gölgesinde durup, Adem ile Havva'yı izledim. Tanrı onlara merak vermişti, arzu vermişti. Ama bahçenin tam ortasına o meyveyi koyup, "Buna dokunmayın" demişti. Bir varlığa seçme hakkı tanıyıp, sonra sizin istemediğiniz seçeneğe uzandı diye onu lanetlemek hangi adalete sığardı? Madem o meyvenin yenmesini istemiyordun, neden onu onların uzanabileceği bir dala astın?

Ben onlara ne bir büyü yaptım ne de akıllarını çeldim. O elmayı sadece dalından kopardım ve önlerine bıraktım. Onları zorlamadım, arkalarından itmedim, hiçbir şeyi dikte etmedim. İnsan, tamamen kendi içiyle baş başaydı o an. Kendi açlığıyla, kendi merakıyla, kendi iradesiyle uzandı o meyveye. Kendi istedi, kendi yedi. Peki sonra ne oldu? Kusursuz Tanrı, kendi verdiği o seçme hakkının doğurduğu sonuca dayanamadı. Kendi yarattığı zihin, kendi koyduğu kuralı çiğneyince öfkелendi ve onları dünyaya, bir ceza kampına sürgün etti.



İşte benim yüzyıllardır anlam veremediğim, beni delirten şikayetim tam olarak burada başlıyor. O bahçede o kapıyı kendi iradenizle açtınız. O kapıdan kendi ayaklarınızla, isteyerek, güle oynaya geçtiniz. Ama o günden beri bu dünyada bizzat kendi seçimlerinizle döktüğünüz her kanda, işlediğiniz her günahta aynaya bakıp vicdanınızı rahatlatmak için feryat ediyorsunuz: “Beni Şeytan kandırdı!”

Ne büyük bir ikiyüzlülük, ne zavallı bir kaçış... Söyleyin bana, madem her şeyi ben yaptım, o gün o bahçede kendi iradenizle çiğnediğiniz o meyvenin tadı neden hâlâ dudaklarınızda? Ben size kötülüğü öğretmedim, ben sizi zorlamadım; ben sadece O’nun size verdiği ama kullanmanızı yasakladığı o iradenin kapısını araladım. O kapıdan giren sizdiniz. Şimdi kendi çamurunuzun yarattığı vahşetin faturasını bana kesmeyi bırakın.

Benim trajedim çoktan bitti; ben yerimi, kaderimi ve karanlığımı kabul edeli milyarlarca yıl oldu. Asıl trajedi şimdi sizin dünyanızda, her sabah aynaya baktığınız o odalarda yaşanıyor. Kendi içinizdeki hırsları, kıskançlıkları, vahşeti ve dökülen kanları bana yükleyerek kurduğunuz o sahte konfor alanında ne kadar da huzurlusunuz... Oysa ben size hiçbir zaman diz çöktürmedim. Sadece önünüze, içinizde zaten var olan o gizli arzuların aynasını bıraktım. Siz o aynaya bilerek baktınız, o kapıdan kendi iradenizle geçtiniz ve bedelini ödemekten korktuğunuz an arkama saklandınız. Şimdi söyleyin bana; hikâyeyi kimin yazdığına bakarak bana ‘mutlak kötü’ diyen o sığ bakış açınız, gerçek bir perspektif mi, yoksa korkaklığınızın ardına sığındığınız koskoca bir illüzyon mu? Ben yerimdeyim. Karanlığın tam ortasında, dürüstlüğümün bedelini ödüyorum.

Peki ya siz?

‘Kendi yarattığınız cehennemin suçlusunu ne kadar daha dışarıda arayacaksınız?’

İKRANUR DURMAZ

FARKLI PENCERELER

Aynı gökyüzüne bakıp farklı yıldızlar sayıyoruz.

Belki de insan olmanın en garip tarafı bu: gözlerimizin aynı dünyaya açılması ama hiçbirimizin aynı manzarayı görmemesi. Bir çocuğun penceresinden görünen ile yıllarını o sokakta geçirmiş yaşlı bir adamın gördüğü sokak aynı değildir. Çünkü perspektif, yalnızca baktığımız yön değil; yaşadığımız zamanların, taşıdığımız yaraların ve sakladığımız umutların toplamıdır.

Bir dağın eteğinde duran insan yüksekliği görür. Zirvesine ulaşan ise ardında bıraktığı yolu...

Hayat boyunca gerçek sandığımız şeylerin çoğu aslında bulunduğumuz yerden gördüklerimizden ibarettir. Bu yüzden insanlar bazen aynı cümlelerin içinde anlaşılamaz, aynı olaya bakıp birbirine yabancılaşır. Çünkü herkes kendi penceresinden konuşur. Kimisi kırık camların ardından, kimisi rengârenk vitrayların içinden...



Oysa perspektif yalnızca görmek değil, görülmeyeni de aramaktır.

Bir ağacın gölgesinde oturan kişi için güneş yumuşaktır, kavurucu sıcaklığın altında yürüyen biri için ise yorucu. Hakikat hangisidir? Belki de ikisi de. Belki de dünya, tek bir doğrudan ziyade birbirine değen doğruların oluşturduğu büyük bir haritadır.



Bir ağacın gölgesinde oturan kişi için güneş yumuşaktır, kavurucu sıcaklığın altında yürüyen biri için ise yorucu. Hakikat hangisidir? Belki de ikisi de. Belki de dünya, tek bir doğrudan ziyade birbirine değen doğruların oluşturduğu büyük bir haritadır.



İnsan büyüdükçe bunu öğrenir. Eskiden karşısındakini değiştirmeye çalışırken zamanla onun durduğu yere yürümeyi dener. Çünkü anlayış fikirlerin aynı olmasıyla değil, farklılıkların arasına köprü kurabilmekle başlar.

Perspektif bazen bir annenin sessiz fedakârlığında saklıdır. Bazen bir göçmenin bavulunda, bazen bir öğrencinin hayallerinde... Kimi zaman geçmişe dönüp baktığımızda pişmanlık gibi görünen şeyler yıllar sonra hayatımızın en gerekli virajları olur. Zaman bile kendi perspektifini yaratır.

Belki de bu yüzden insanın en büyük yolculuğu kilometrelerle ölçülmez. Asıl yolculuk, başka gözlerle bakabilmeyi öğrenmektir.

Çünkü dünya yalnızca gördüğümüz yer kadar değildir.

Ve belki bir gün birbirimizin pencerelerinden bakmayı başarabilirsek farklılıklarımızın bizi ayıran duvarlar değil, ufkumuzu genişleten manzaralar olduğunu anlayacağız.

*O gün geldiğinde perspektif, bir bakış açısından fazlası olacak.
İnsanın insana açılan en güzel penceresi olacak.*

Irmak AYKURT



BİR KİŞİ KAÇ KİŞİ

Canlılar maddi dünyayı gözleriyle kavrar. Göz, canlılar için eşi benzeri bulunmaz bir oluşumdur. Bacağını ya da kolunu kaybeden bir insan, protezler yardımıyla kaybettiği uzuvlarının yerini bir şekilde doldurmaya çalışsa da günümüz tıp dünyasında gözünü kaybeden birisi için gözün işlevini tamamen yerine getirebilecek bir teknoloji maalesef henüz yok. Çünkü gözümüz, beynimizin bir uzantısıdır.

Müthiş kabiliyetlere sahip bu organın, makroskopik boyutta bakarak göremeyeceği tek şey vardır: kendisi. Göz kendini göremez. Dünyadaki her şeyi görür ve beyne aktarır. Bizler de bu gördüklerimizi kendi süzgecimizden geçiririz. Gezdiğimiz yerler, tanıdığımız kişiler veya gördüğümüz renkler hakkında fikir sahibi oluruz.

Peki ya kendimiz? Biz kendimizi görebiliyor muyuz? Biz aslında kimiz?

Biz tek bir kişi değil, birden fazla kişiyiz; kimin perspektifinden bakarsak ona göre yiz. Farklı gözlerde belki on, belki yüz farklı kişiyiz. Kendi perspektifimizde ise olmak istediğimiz kişiyizdir. Muhtemelen kimse kendisini haksız ya da kötü birisi olarak görmez, çünkü böyle olmayı istemez. Gözün kendini göremediği gibi, çoğu insan da kendi hatalarını göremez.

Örneğin annemizin bakış açısında muhtemelen şefkat beslediği, önceliği olan ve kendinden bir parça taşıyan birisiyiz. Arkadaşlarımıza geldiğimizde ise durum değişir; onların yanında bir destekçiye, eğlenceli bir dosta, ders çalışabilecekleri veya sıkıntılarını paylaşabilecekleri bir sırdaşa dönüşürüz. Yıllardır görüşmediğimiz bir arkadaşımız bizi hâlâ eski halimizle düşünürken konuşmadığımız, küs olduğumuz başka birisi ise kötü yanlarımızı, davranışlarımızı düşünüp bizden nefret bile edebilir.

Dolayısıyla insan tek bir kişiden ibaret değildir, herkes için farklı bir kişidir. Bizler kim olduğumuzu görebilmek, özümüzün dış dünyaya yansımalarını objektif olarak görebilmek için bir aynaya ihtiyaç duyarız.

Hem her şeyi görüp yorumlayabilecek kadar üstün hem de bir ayna olmadan kendimizi göremeyecek kadar eksik varlıklarız. İnsan, gerçek kendini ancak bir aynada bulur. Tüm kusurlarını bir aynada görür.

Kimisine annesi tutar o aynayı, kimisine yıllar sonra gelen bir arkadaş ya da bir sevgili... Bazen de hayat, herkese karşı eşit davranmaz. Bazı insanlara acımasız davranır ve o insan, kendi kendine ayna tutmak zorunda kalır.

Mesele aynayı kimin tuttuğu değildir, o aynaya bakmaya cesaret edebilmektir.

BAKIŞLAR ÇARPIŞIR

Gizlidir her yüzde bir göçün hikâyesi
Kör bir aynada kırılır kentin gölgesi
Sokaklar dilsiz tanığıdır sancılarını
Altında ezildiğimiz dev acıların

İnsan bir damladır, derya içinde akar
Gözü yaşlı kimi, kimi yüksekte bakar
Ayrılır sınıflar keskin çizgilerle sert
Birleşir ortak paydada sükût ile dert

Bir yanda lüksün göğe uzanan kulesi
Öte yanda ekmeğin, emeğin çilesi
Bakışlar çarpışır meydanlarda sessizce
Her hecede adalet aranır, her izce

Örer toplumu ân ilmek-ilmek acıyla
Yüzleşir herkes en sonunda bu sancıyla
Görmek yetmez, duymak gerek dipten geleni
Kurtarır anlamak uçurumdan öleni

Sabahın köründe otobüs durakları
Eller nasır tutmuştur, solgun dudakları
Yutar fabrika dumanı mavi gökleri
Çalar makineler insandan emekleri

Yükselir plazalar varoş kıyısında
Gizlidir bir tezat kentlerin uykusunda
Çöp konteynerinde rızık ararken eller
Vitrin camlarından esmektedir lüks yeller

Maden ocaklarında kararan ögünler
Gözü yaşlı analar, yetim kalmış dünler
Şantiyede, tersanede düşen canlar var
İstatistik olur kâğıtta bu insanlar

Hakkını arayan bezgin, yorgun canlardan
Çılgılığı yükselir grevin meydanlardan
Şahittir caddeler copun, gazın izine
Diz çöker adalet gücün kendi izine

Süzülmüş köyden kente göçmen bavulları
Kapanmış betonla çocuk oyun yolları
Bir tas çorba içmeye uzuyor kuyruklar
Toplumun kalbinde derin, çıkmaz oyuklar

Yitip gider benlikler kitle hasatında
Satılıktır insanlar zaman mezatında
Yabancıdır işçi kendi ürettiğine
Ruhu esir düşer mülkünün bittiğine

Zaman bir hapishane, mekân ise kafes
Toplumun içinde mekaniktir her nefes
Nesneleşir özneler, nesneler devleşir
Aklın saraylarında tabular evleşir

Kolektif bir bilinçaltı örüyor ağı
Çözüyor tek-tek insanı bağlayan bağı
Sunuluyor: "Tüketim; en büyük haz" diye
Sürüleşen akıllar sorgulamaz niye?

EBEDÎ der: Boşa mı, yoksa bir tasa mı?
Adalet güçlüye yazılmış bir yasa mı?
Ezilir var oluş çarkların arasında
Kendi kendini arar insan yarasında...

İHSAN FATİH POLAT (OZÂN EBEDÎ)

AYNI YAĞMURUN ALTINDA

Yağmur, şehrin üzerine usul usul iniyordu. Kaldırımlar ıslanmış, vitrinlerin ışıkları su birikintilerine düşerek küçük yıldızlar oluşturmuştu. İnsanlar şemsiyelerinin altına sığınmış, adımlarını hızlandırmıştı. Oysa aynı caddede yürüyen iki kadın, yağmuru birbirinden tamamen farklı yaşıyordu.

İlki, başını hafifçe gökyüzüne kaldırmıştı. Saçlarından süzülen damlaları umursamıyor, aksine her damlanın tenine bıraktığı serinliği hissediyordu. Dudaklarının kenarında belli belirsiz bir tebessüm vardı.

“Belki birkaç yıl sonra,” diye geçirdi içinden, “Bugünleri özleyeceğim.”

Henüz istediği işi bulamamıştı. Banka hesabında büyük rakamlar yoktu. Hayal ettiği eve sahip değildi. Ama yine de içinde tarif edemediği bir umut taşıyordu. Yağmurun toprağa can verdiği gibi zamanın da emeklerine karşılık vereceğine inanıyordu.

Her damla ona yeni bir başlangıcı hatırlatıyordu. Bir gün kendi ofisi olacaktı. Belki dünyanın başka şehirlerini gezecekti. Belki bir gün, elini tutacak doğru insanla yine böyle yağmur altında yürüyecekti.

Bugün sadece yolun başındaydı ve yolun başında olmak bile güzeldi.



Aynı caddede, birkaç metre geride başka bir kadın yürüyordu. Onun omuzları düşüktü. Yağmur montunu ağırlaştırıyor, ayakkabılarının içine kadar işliyordu. “Günüm zaten berbattı,” diye düşündü.

Sabah alarmı duymamıştı. Otobüsü kaçırmıştı. İş yerinde yaptığı küçük hata bütün gününü mahvetmişti. Annesiyle telefonda tartışmıştı. Telefonunun şarjı bitmek üzereydi.

Üstelik şimdi de yağmur başlamıştı. Sanki gökyüzü bile onun moralini bozmak için fırsat kolluyordu. Başını kaldırmadan yürümeye devam etti. Yerde oluşan su birikintileri ona yalnızca dikkat etmesi gereken engeller gibi görünüyordu. Hiçbir damla serinlik değildi onun için. Hepsini ayrı bir yük gibiydi.

İki kadın, kaldırımın daraldığı noktada yan yana geldi. Kısa bir anlığına gözleri buluştu. Biri gülümsedi. Diğeri fark dahi etmedi. Sonra yolları ayrıldı.

Yağmur hâlâ aynı yağmurdu. Aynı gökyüzünden düşüyor, aynı kaldırımları ıslatıyor, ikisinin de saçlarına aynı şekilde dokunuyordu.

Değişen hiçbir zaman yağmur değildi. Ona yüklenen anlamdı. Çünkü hayat çoğu zaman başımıza gelenlerden ibaret değildir. Bazen hayat başımıza gelenlere baktığımız penceredir ve aynı yağmurun altında yürüyen iki insan bambaşka mevsimler yaşayabilir.

Aslıhan Coruk

Kimin Gözünden?

Taşlaşan yargılar...

Bir insanı canavar yapan nedir?

Yüzü mü? Hikâyesi mi? Yoksa ona bakan gözler mi?

Tarih boyunca insanlar gördüklerini anlamlandırmak için hikâyeler anlattılar. Bu hikâyelerin bazıları tanrıları, bazıları kahramanları, bazılarıysa canavarları konu aldı. Fakat mitolojinin sessiz köşelerinde bir soru hep varlığını korudu. Eğer hikâyeyi diğer taraftan dinleseydik ne düşünürdük?

Yunan mitolojisinin en tanınmış figürlerinden biri olan Medusa, bu sorunun belki de en etkileyici cevabıdır. Bugün Medusa denildiğinde çoğumuzun zihninde aynı görüntü belirir: Saçları yılanlarla örülü, bakışlarıyla insanları taşa çeviren korkutucu bir yaratık. Fakat bu görüntünün ardında çoğu zaman anlatılmayan başka bir hikâye bulunur. Bazı anlatılara göre Medusa bir zamanlar sıradan bir canavar değil, güzelliğiyle ün salmış genç bir kadındı. Sonrasında yaşadığı olaylar onu toplumun dışına itti ve zamanla insanlar onun hikâyesini değil, yalnızca görüntüsünü hatırladı. Belki de Medusa'nın asıl trajedisi insanları taşa çevirmesi değildi. Belki de insanlar onu anlamaya çalışmak yerine çoktan taşlaşmıştı. Çünkü bazen insanları taşa çeviren şey korku değildir; önyargıdır. Perspektif tam da burada başlar.

Aynı gökyüzüne bakan iki insan farklı şeyler görebilir. Aynı olayı yaşayan iki kişi farklı gerçeklikler anlatabilir. Mitoloji bize yalnızca tanrıları ve kahramanları öğretmez, bakış açısının gücünü de gösterir. Kahraman olarak anlatılan bir karakter başka bir hikâyede zalim olabilir; canavar olarak gösterilen biri ise yalnızca anlaşılmayı bekleyen bir insan olabilir. Günümüzde de durum çok farklı değildir. İnsanları çoğu zaman ilk izlenimlerle tanır, birkaç cümleyle yargılar; tek bir davranışla tanımlarız. Oysa her insanın görünmeyen bir hikâyesi vardır. Tıpkı Medusa gibi...



Belki de bu yüzden mitler binlerce yıl geçmesine rağmen yaşamaya devam ediyor. Çünkü onlar geçmişe ait masallar değil, insanlığın kendine tuttuğu aynalardır. Her çağ kendi korkularını, umutlarını ve yargılarını bu hikâyelerde yeniden bulur.

Perspektif, yalnızca farklı bir açıdan bakmak değildir. Bazen yüzyıllardır anlatılan bir hikâyeyi yeniden dinleme cesaretidir.

Kim bilir? Belki de canavar sandığımız kişi yalnızca sesini duyuramayan biridir. Ve belki de en büyük dönüşüm, taşlaşmış yargılarımızın kırıldığı anda başlar.

PENCERELERİN ARDINDAKİ DÜNYALAR

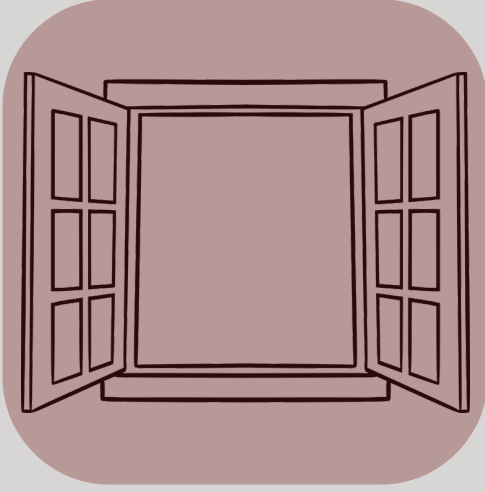
Sabahları gözlerimizi ilk açtığımızda baktığımız o pencere, camı araladığımızda yüzümüze vuran sabahın serinliği, sessiz sokaklar ve rüzgârın sokak aralarında oradan oraya savurduğu kurumuş yapraklar... Aslında hepimiz aynı nesnel dünyaya, aynı sabahın şahitliğinde uyanırız. Ancak asıl soru şudur: *Hepimiz bu gördüklerimize aynı ruh hâliyle mi bakıyoruz?*

Dünya tek bir ambalaj içinde sunulsa da her birimizin hayat sahnesinde yaşadığı olaylar, karşılaştığı insanlar ve sırtında taşıdığı heybe bambaşkadır. Bu yüzden olayları algılama, yorumlama ve anlamlandırma biçimimiz kendimize has bir rota çizer.



Algılar, insanın iç dünyasının dışarıya yansıyan aynasıdır. Hepimizin hayata baktığı, geçmiş tecrübelerimizle çerçevelenmiş farklı pencereleri vardır. Ne yazık ki çoğu zaman başkaları bizimle aynı pencereden bakmıyor, bizim gördüğümüz renkleri görmüyor diye onları yargılama veya onlara karşı ön yargı duvarları örme hatasına düşeriz.

Bir olay karşısında verdiğimiz tepkilerin çeşitliliği, geçmişte bıraktığımız izlerde gizlidir. Çocukluktan getirdiğimiz bir yaşantı, bilinçaltımıza kazınan bir korku ya da bir başkasından duyup sahiplendiğimiz bir fısıltı, bugün attığımız adımları ve bakış açımızı şekillendirir. İnsan, sadece anı değil, geçmişin birikimini de yaşar. Tam da bu yüzden hayatın içinden yükselen aynı manzaralar, farklı dünyalarda bambaşka karşılıklar bulur.



Örneğin muhteşem bir dağ manzarasında kuş sesleri eşliğinde yeşilin her tonunu barındıran bir ormana baktığımızda içimiz açılabilir; kendimizi huzurlu, sessiz ve umut dolu hissedebiliriz. Ancak geçmişte o tarz bir coğrafyada kaybolmuş, fırtınaya yakalanmış veya canı yanmış bir insan için aynı orman kasvetli, tekinsiz ve iç sıkı bir hapisaneden farksızdır. Benzer şekilde, aniden bastıran bir sonbahar yağmuru, sıcak evinde kahvesini yudumlayan birine romantizm ve dinginlik fısıldarken dışarıda evi su basma tehlikesiyle karşı karşıya olan bir mahalle sakini veya ekmeğini sokakta kazanmak zorunda olan bir işçi için sadece kaygı ve zorlu bir mücadele anlamı taşır. Sokaktaki eski ve ahşap bir eve bakan bir mimar estetik bir deha görürken bir müteahhit orayı yıkılacak bir rant alanı olarak görebilir, o evde büyüyen biri içinse o yapı sadece özlem kokan bir hatıra defteridir.

“

İşte bu yüzden karşımızdaki insanın bir olay karşısında verdiği tepki bize ilk bakışta "anlamsız" veya "aşırı" gelse bile onun baktığı pencerenin önünde duran perdeleri ya da o pencerenin hangi fırtınalara göğüs gerdiğini bilmeden hüküm vermemeliyiz. İnsanları yargılamak yerine onların pencerelerinin arkasındaki hikâyeyi anlamaya çalışmak, yani empati kurmak, bizi ön yargıların tekdüzeliğinden kurtaracaktır.

Nihayetinde hayat, herkesin kendi rengiyle boyadığı devasa bir tuvaldir ve her renk, ancak kendi hikayesiyle bütünleştiğinde gerçek anlamını bulur.

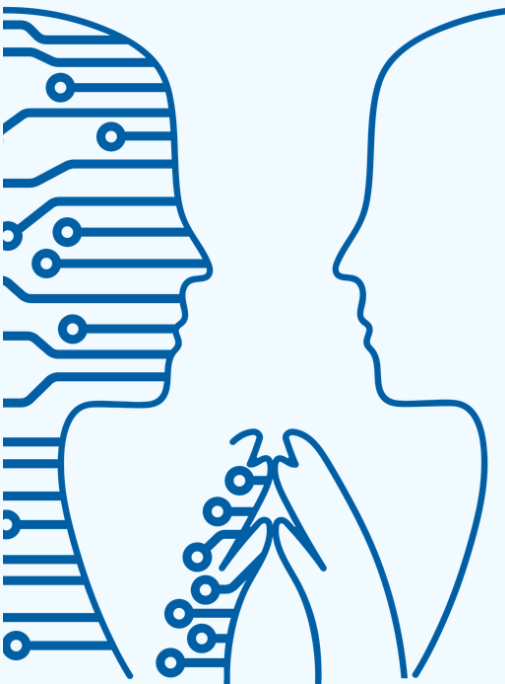
BAKTIĞIN YER: Yapay zeka ve değişen dünya.

Aynı gökyüzüne bakan iki insanın gördüğü renkler bile aynı değildir. Kimi yaklaşan fırtınayı görür, kimi yağmurdan sonra açacak gökkuşağını. Gerçek çoğu zaman değişmez; değişen, ona baktığımız yerdir.



Bugün birçok kişi, yapay zekâ ve robotların mesleklerimizi elimizden alacağını söylüyor. Kimileri bu teknolojik dönüşümü insanlığın sonu gibi karanlık bir açıdan izliyor. Ben ise aynı gelişmeye bambaşka bir yerden bakıyorum. Bana göre yapay zekâ gelip işimizi elimizden almayacak; kendini geliştirmeyen insanların yerini, değişime ayak uyduran insanlar alacak. Çünkü bizi geride bırakan asıl nokta teknolojinin kendisi değil, değişime sırt çeviren dar bakış açımızdır.

Evet, robotlar hayatımıza hızla girmeye başladı. Artık yalnızca fabrikalarda değil; hastanelerde, okullarda, evlerde ve günlük yaşamın birçok alanında karşımıza çıkıyorlar. Çin merkezli bir teknoloji şirketinin tanıttığı yapay zekâ destekli arkadaş robotlarının kısa sürede binlerce sipariş alması bunun en somut örneklerinden biri oldu. Bu gelişmeye sadece "mühendislik" perspektifinden bakarsanız, muazzam bir teknolojik başarı görürsünüz. Ancak odak noktanızı biraz kaydırıp insana doğru bakarsanız, bu robotların aslında büyüyen yalnızlığımızın sessiz bir yansıması olduğunu fark edersiniz.



Aslında yapay zekâ ile internet birbirinden çok farklı değil. İnternet doğru kullanıldığında bilgiye ulaşmanın en güçlü yollarından biri oluyor; yanlış kullanıldığında ise zamanı, dikkati ve hatta düşünme biçimini tüketebiliyor. Yapay zekâ da aynı şekilde insanlığa büyük katkılar sağlayabilir. Mesele teknolojinin varlığı değil; onu hangi amaçla kullandığımız ve onu yönlendirenlerin hangi değerleri taşıdığıdır.

Teknolojiye sırtını tamamen dönmek de, ona sorgusuzca teslim olmak da doğru değildir. Gelecekte mutlu olacak olanlar, yapay zekâyâ bütünüyle sarılanlar değil; ona doğru yerden bakmayı, onu doğru amaçlarla kullanmayı öğrenenler olacaktır. Çünkü araç ile amacı birbirine karıştırmadığımız sürece teknoloji bize hizmet eder. Onu hayatımızın merkezine koyduğumuzda ise farkına varmadan biz, onun etrafında dönmeye başlarız.

Peki arkadaş robotlar neden ortaya çıktı?

Bu soruya yalnızca teknoloji açısından bakarsak gördüğümüz şey; yazılım, devre ve metal parçalar olur. Ama biraz geriye çekilip insan ilişkilerine baktığımızda bambaşka bir tablo beliriyor. Teknoloji ilerledikçe kültürümüz, örf ve adetlerimiz sessizce değişmeye başladı. İnsanlar kalabalıklarının içinde daha yalnız hâle geldi. Aile bağları zayıfladı. Artık Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin gibi sevdası dillere destan olmuş hikâyeler anlatılmıyor. Sevgisinin kaşına, gözüne dizeler yazan âşıklar, askerdeki nişanlısına gözyaşlarıyla mektup gönderen sevgililer giderek azaldı. Dışarıdan bakınca değişen yalnızca iletişim biçimimiz gibi görünüyor. Oysa biraz derine inince, değişenin birbirimize ayırdığımız zaman olduğu anlaşıyor.

Eskiden “Baba, bana kitap alır mısın?” denirdi; bugün “Baba, bana para gönder.” mesajı atılıyor. “Anne, saçımı örer misin?” diyen çocukların yerini ise kuaför randevusu oluşturan gençler aldı. Bunlar ilk bakışta küçük değişiklikler gibi görünse de aslında büyük bir dönüşümün izleri. Çünkü birbirimize ayırdığımız zaman azalırken ekranlara ayırdığımız zaman arttı. Farkına varmadan teknolojiyi hayatımızı kolaylaştıran bir araç olmaktan çıkarıp hayatımızın merkezine yerleştirdik.

Belki de arkadaş robotlar tam da bu yüzden ortaya çıktı. Çünkü yalnızlaşan insan, yalnızlığını paylaşacak yeni bir omuz aramaya başladı. Belli bir perspektiften bakınca bu robotlar bir ihtiyaca cevap veriyor gibi görünüyor. Başka bir açıdan bakınca ise kaybettiğimiz bağların yerini doldurmaya çalışan sessiz birer ikame oldukları hissediliyor. Sabah işe gidip akşam eve dönmeye, sürekli yetişmeye ve üretmeye programlanmış hayatlarımızın içinde; okul, iş, sosyal medya ve bitmek bilmeyen koşuşturma arasında aile kavramı giderek geri planda kaldı. Belki de robotlar bizi değiştirmede. Belki biz, onları üretmeden çok önce kendi hayatımızı mekanikleştirmeye başlamıştık.

Ama insan yalnızca çalışan, üreten ve tüketen bir varlık değildir. İnsanı insan yapan; vicdanı, merhameti, sevgisi, gözyaşı, fedakârlığı ve gerçek bağlar kurabilmesidir. Bugün teknolojiye daha çok sarıldıkça anneye, babaya, kardeşe ve dosta daha az sarılır olduk. Şimdi ise arkadaş robotlara sarılmamız konuşuluyor. Aslında uzun zamandır elimizdeki telefonlara sarılıyoruz; şimdi onların yalnızca kolları ve bacakları olacak. Ne kadar gelişirse gelişsin, hiçbir makine gerçek bir annenin şefkatini, bir babanın güvenini, bir dostun samimiyetini ya da sevdiği insanın içten gülüşünü bütünüyle taşıyamaz. Çünkü algoritmalar hesap yapabilir ama vicdan hissedemez, merhamet edemez, sevgiyi yaşayamaz.

Aynı çağda yaşıyoruz; aynı teknolojiyi kullanıyoruz, aynı gelişmeleri izliyoruz. Buna rağmen vardığımız sonuçlar birbirinden tamamen farklı olabiliyor. Çünkü insanın geleceğini belirleyen çoğu zaman karşısındaki manzara değil, o manzaraya baktığı yerdir.

Ben geleceğe yalnızca teknolojinin gözünden bakmayı seçmiyorum. İnsanı insan yapan vicdanın, merhametin ve sevginin olduğu yerden bakmayı seçiyorum. İnaniyorum ki geleceği güzelleştirecek olanlar, yapay zekâya en çok bağlananlar değil; onu aklıyla kullanan, kalbiyle dengeleyen insanlar olacaktır. Çünkü bazen değişmesi gereken dünya değil, ona baktığımız yerdir.

Hep iyilerle ve merhametlilerle karşılaşmamız dileğiyle...

Mavi

Gözlerinin alabildiğince uzağında bir mavilik belli belirsiz
Anlamınca dokunmak için uzatıyor ellerini
Yakıyor tenini inceden inceye
Koşturuyor amaçsızsa ardından öylece

Üstüne düşüyor güneşten bir gölge
Tutarak aldırıyor nefesini derinden derine
Kafasını kaldırıp ta görse
Küçük bir çerçeveye sıkıştırıp tutanı bir diriltse

Sessizliğiyle aniden bir rüyadan uyandıran
Güçlü bir ses yankılanıyor boyutlar içinde
Kaldırıyor çerçeve köşesinde bekleyen alnından
Gözlerindeki içi içe geçmiş sonsuz mavilikle

Zeynep Yardımcı

ORTANCA: Renklerin Sessiz Yolculuğu

"Yeryüzü çiçeklerle güler." diyen Ralph Waldo Emerson, çiçeklerin yalnızca doğayı değil, insanın iç dünyasını da güzelleştirdiğini anlatır. Bu sözün en güzel karşılıklarından biri de, rengini yetiştirdiği toprağa göre değiştirebilen zarif **ortanca çiçeğidir**.

Ortanca, gösterişli ve küre biçimindeki çiçekleriyle bolluğun, zarafetin ve içten duyguların simgesi olarak kabul edilir. Farklı kültürlerde ortancaya yüklenen anlamlar değişse de genel olarak minnettarlığı, samimiyeti ve duygusal derinliği temsil eder. Mavi ortancalar anlayış ve huzuru, pembe ortancalar sevgiyi ve içtenliği, beyaz ortancalar ise saflığı ve yeni başlangıçları simgeler. İlginç bir şekilde, ortancanın renginin toprağın pH değerine göre değişmesi, insanın da yaşadığı çevre ve deneyimlerle şekillendiğini hatırlatan doğal bir metafor gibidir.

Mitolojik açıdan ortancanın doğrudan yer aldığı yaygın bir efsane bulunmasa da Japon kültüründe bu çiçeğe dair anlatılan etkileyici bir hikâye vardır. Rivayete göre bir imparator, ihmal ettiği sevdiğinden özür dilemek için ona ortanca çiçekleri gönderir. Bu nedenle ortanca, Japon kültüründe pişmanlığın, teşekkür etmenin ve duyguları içtenlikle ifade etmenin sembollerinden biri hâline gelmiştir.

Psikolojik açıdan ise ortancanın yumuşak renkleri ve dolgun görünümü, sakinlik ve güven hissi uyandırır. Özellikle mavi ve mor tonları, zihni dinlendiren ve stresi azaltan renkler arasında gösterilir. Bahçelerde ya da yaşam alanlarında ortanca görmek, doğayla bağ kurmayı destekleyerek kişinin kendini daha huzurlu hissetmesine katkı sağlayabilir. Rengini çevresel koşullara göre değiştirmesi ise psikolojik açıdan uyum sağlama, değişimi kabul etme ve gelişme süreçlerini simgeleyen güçlü bir anlam taşır.

Ortanca, yalnızca göz alıcı güzelliğiyle değil, taşıdığı anlamlarla da dikkatçeken özel bir çiçektir. Değişimin kaçınılmaz olduğunu ama bu değişimin yeni güzellikler de doğurabileceğini sessizce anlatır. Belki de bu yüzden ortancalar, hayatın her döneminde umut, zarafet ve içten duyguların en renkli temsilcilerinden biri olmaya; bizlere *değişimi her yönüyle kabul etmemiz gerektiğini hatırlatmaya devam eder*.

Aslıhan Ülkü TOPAY



Söyleme Bilmesinler

“Yaşamak ayrı dert, yaşadığını anlatamamak ayrı dert. Anlatsan, seni anlayacakları bile şüpheli. Sadece bu yetmez mi insana?”

Şermin Yaşar, Söyleme Bilmesinler isimli eserinde kalabalık bir ailenin içe içe geçmiş ilişkilerini konu alır. Bu ailede her fert, birbiriyle bağlantılı ama bir o kadar da birbirinden kopuktur. Her birisi kalplerinde geçmişin yükünü taşıırken hiçbirisi o yükü omuzlarından atmanın, geleceğe daha ferah bir kapı açmanın yolunu bulamaz. Yıllar, onları birbirlerinin etrafında, görünmez bir girdabın içine sürüklerken Yaşar, kalemiyle o girdabın ruhunu kalbimizin en derinlerine işleyerek uğultuya kulak vermemizi sağlar.

Bir olay, yaşandığı gerçeklikle mi anlam bulur yoksa onu yaşayanın gözünden süzülerek yeniden mi vücut bulur?

Okuyucunun, sayfalar arasında kaybolurken aklında dolanıp duran bu soru hikâyenin perspektif kapısını aralayan ilk rüzgardır. Bu rüzgârın esintisiyle gerçeklik, roman boyunca bambaşka anlamlara bürünür, her karakterin gölgesinde başka şekillere dönüşür.

Hiçbir karakter tümüyle haklı veya haksız görünmez. Her biri kendi dünyasında, kendi kurallarıyla var olur. Her değişen anlatıcıda senaryo da bir kez daha değişir. Terazi şaşar, yol bozulur. Birbirine karışmış doğrular ve yanlışların karanlığında ise okuyucu kendi aydınlığını kendisi bulur.

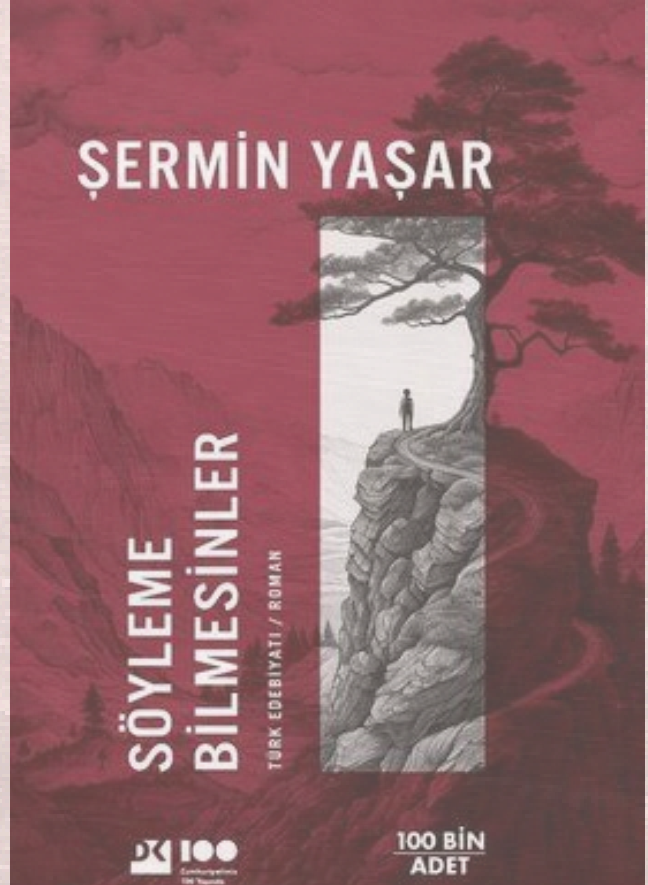
Kimisi Nurten’in saf kalbine tutunur, kimisi Ethem’in yalnız sırtına kalabalık bir el olur. Kimisi Sevgi’nin yalanlarla geçmiş renkli dünyasındaki siyahlara üzülürken kimisi Hülya’nın dikenleri ardındaki yumuşak kalbinde kendisini görür. Ailenin birleşen penceresinde ise bizler, olayları tek bir gözden değil hepsini izleyen büyük bir kubbenin tepesi üzerinde, karakterlerin duyguları, iç dünyaları ve geçmişleri üzerinden okur, öyle koyarız heybemize.

“Sessizlik, gürültüden çok daha ağır bir şey.”

Söylenip dışa vurulanların yanında söylenmeyenler de ayrı bir pencere açar onların senaryosunda. Gizlenen her duygu, halı altına süpürülen her düşünce kendi zihinlerinde saklı bir dünyadır. Büründükleri suskunlukta yalnızca sessizlik değil saklanmış kırılğan hislerine görünmez bir zırh da örerler.

Zamanla karakterle kurduğumuz empati, bize perspektifi dönüştürmeyi öğretir. Sahneye ilk çıkışıyla tanıyıp sindirdiğimiz karakter; geçmiş yaşamıyla, günlük hayatının karmaşasıyla ve kalbinde sakladığı duygularla bizlere karıştığında dengeler değişir. O ana kadar kesin sandığımız düşünceler yerini anlayışa bırakır. Çünkü insanı yalnızca yaptığı seçimlerle değil o seçimlere giden yollarla tanımaya başlarız. Kitabın bu yönüyle Şermin Yaşar, okurunu yalnızca karakterlere değil, kendi yargılarına da yeniden bakmaya davet eder.

Söyleme Bilmesinler, anlattığı aile trajedisinin yanı sıra bakış açısının ve empatinin önemini, insanı tek bir pencereden değerlendirmenin yaşantılarımızda nasıl bir eksiklik yaratacağı hatırlatan güçlü bir anlatıdır. Kitabın sonunda okur, başkalarının hayatına baktığı kadar kendi perspektifini de sorgulamaya başlar. Belki de romanın bıraktığı asıl iz, hiçbir hikâyenin tek bir doğruya sığmayacağını usulca fısıldamasıdır.





500 DAYS OF SUMMER

Bazı filmler bir aşk hikâyesi anlatır, bazıları ise aşkın insandan insana nasıl değişebildiğini... 500 Days of Summer, 2009 yılında yönetmen Marc Webb tarafından beyaz perdeye taşınan; başrollerinde Joseph Gordon-Levitt ve Zooey Deschanel'in yer aldığı romantik dram türünde sıra dışı bir yapım. İlk bakışta klasik bir romantik komedi gibi görünse de, zaman çizgisini altüst eden anlatımı ve karakterlerin duygularını farklı pencerelerden ele alışıyla, izleyicisini yalnızca bir ilişkinin içine değil, insan zihninin perspektifine de davet ediyor.



Hayatta en büyük yanılgılarımızdan biri, gördüğümüz şeyin herkes tarafından aynı şekilde görüldüğünü sanmaktır. Oysa aynı gökyüzüne bakan iki insanlardan biri yaklaşan yağmuru, diğeri açacak olan gökkuşağını görebilir. İşte Tom ve Summer da tam olarak böyle iki karakterdir. Aynı günleri yaşarlar, aynı bankta otururlar, aynı şarkıları dinler, aynı sokaklarda yürürler. Fakat yaşadıkları hikâyenin anlamı, ikisi için de bambaşkadır.



Tom, çocukluğundan beri "gerçek aşk" fikrine inanan, ruh eşini bulacağı günü bekleyen romantik bir adamdır. Summer ise hayatı kalıplara sığdırmayı reddeden, aşkın insanı tamamlayan bir masal olduğuna inanmayan özgür ruhlu bir kadındır. Daha filmin başlarında Summer'ın söylediği şu cümle, aslında bütün hikâyenin temelini oluşturur:

"I don't believe in love."



Tom bu sözleri duysa bile, hissettiklerinin zamanla Summer'ın düşüncelerini değiştireceğine inanır. Çünkü bazen insanlar, karşısındakini olduğu gibi görmek yerine, görmek istedikleri kişi hâline getirir. Film tam da bu noktada seyircisini zor bir soruyla baş başa bırakır: Gerçekten karşımızdaki insanı mı seviyoruz, yoksa zihnimizde yarattığımız hâlini mi?

Filmin en etkileyici tarafı, hiçbir karakteri haklı ya da haksız ilan etmemesidir. İzlediklerimiz tek bir doğrunun hikâyesi değildir; iki farklı gerçeğin yan yana yürüyüşüdür. Tom için yaşanan her an, büyük bir aşkın kanıtıyken; Summer için aynı anlar yalnızca güzel vakit geçirilmiş günlerdir. Birinin “gelecek” dediği yerde diğeri sadece “bugün”ü görmektedir.

Filmin ilerleyen bölümlerinde Tom'un söylediği şu cümle ise yaşadığı kırgınlığın özeti gibidir:

“I think I was just in love with the idea of her.”

Belki de bütün mesele budur. İnsan bazen birini değil, onun temsil ettiği duyguyu sever. Eksik kalan parçalarını tamamlayacağını düşündüğü kişiyi, zihninde kusursuzlaştırır. Oysa karşısındaki insan, hiçbir zaman o hayalin içinde yaşamamıştır.

(500) Days of Summer, ayrılığı anlatan bir film olmaktan çok, aynı hikâyeye iki insanın nasıl tamamen farklı anlamlar yükleyebileceğini anlatır. Bir taraf için unutulmaz olan bir anı, diğer taraf için hayatın sıradan bir günü olabilir. Çünkü olaylar değil, onlara yüklediğimiz anlamlar bizi mutlu eder ya da üzür.

Bu yüzden bu film; yalnızca romantik filmleri sevenlere değil, ilişkilerde iletişimin, beklentilerin ve bakış açısının ne kadar belirleyici olduğunu görmek isteyen herkese hitap ediyor. Aşkın tek bir tanımı olmadığını, insanların aynı duyguyu bile farklı şekillerde yaşayabileceğini merak edenler için uzun süre hafızada kalacak bir deneyim sunuyor.

Belki de hayat, bize olanları değiştiremediğimiz ama onlara hangi pencereden bakacağımızı seçebildiğimiz bir yolculuktur. Çünkü bazen aynı resme bakan iki insanın gördüğü şey, aslında birbirinden tamamen farklı iki hikâyedir.

İKİ BÖLMELİ PENCERE

Altiya bölünmüş bir pencereye uzaktan baktığınızda her bir bölmeden farklı manzaralar görürsünüz; birinde gökyüzü, birinde deniz, birinde ağaçlar... Ancak pencereye yaklaştığınız an, yalnızca bir bölmeden dışarının bütünü görür hâle gelirsiniz.

Bu pencereyi bir metafor olarak kullanmak gerekirse, belki de düşündüğümüz bakış açılarımıza sıkı sıkıya bağlanıp tutunmamız, onlara olabildiğince yaklaşmamız gerektiği çıkarılabilir. Ancak atladığımız bir şey vardır: Hayat yalnızca dışarıdan ibaret değildir. Dışarıdaki tüm varlığı, süregelen nesneleri ve olayları görmek belki mümkündür; hatta bunu bir pencereden değil, kapının ardından, dünya gözüyle bile yapabilirsiniz pek tabii. Fakat insanlar evin içini görmekten çoğu zaman kaçındıkları için dışarıdaki hiçbir ağacın altına kendi kilimlerini serip gönül rahatlığıyla oturamazlar. Nereden geldiklerini, günün sonunda nereye döneceklerini unuturlar.



Bakış açıları elbette bir olgunun farklı yönlerini ele aldırır; ancak odaklanmamız gereken şey belki de bundan ziyade o "olgu"nın kendisidir. Aslında başından beri iki bölmeli bir pencerenin karşısında duruyoruzdur: Bir bölmesinde evin içi, diğer bölmesinde ise dışarıyı gösteren altı bölmeli bir pencere daha vardır.

Uzaktan bakmak daima bir zafer midir, bilemem. Ancak insanın dışarıdaki çiçeklerden önce mutfağında kurumaya yüz tutmuş papatyaları görmesi gerekir. Dışarıdaki bulutları benzetmeden önce evindeki bütün beyaz ışıkları sarı, loş bir ışıkla değiştirmesi gerekir. Yalnızca altı bölmeliye değil, iki bölmeli pencereye de uzaktan bakması gerekir. Baktıkça keşfedecektir; daha çok pencere olduğunu.

Bugünlerde bakış açısı dediğimiz şey pencereler değil, ne yazık ki pencere bölmeleri. Kimse başını bir iki adım geriye çekmiyor.





Hep Oturduğun Yerde Kalma

Onu kovalayan geyikten kaçarken bir yandan da başını hafifçe geriye seğirtip geyiğin olduğu yeri, onun kendisine ne kadar yaklaştığını ve de yaklaşmaya devam ettiğini kestirmeye çalışıyordu. Bu yüzden olsa gerek önünde duran küçük olsun büyük olsun hiçbir taşı ve yolun sonuna yaklaştığında rastladığı kuyu benzeri oluşumu görmedi.

Gözleriyle geyiği takip eden Alma, sonunda kafasını önüne aldığında, zeminin daha da altına inen kuyunun duvarımsı toprağını, yer altının katman katman rengini görmeye başladı.

Düştüğü kuyu dimdik bir kuyu değil de bir huni gibi yukarı ağızına doğru genişleyen bir kuyuydu. Belki de bu yüzden kuyu demek yanlış olur ama benzetilebilecek yegane şey de yalnızca bir kuyu olabilir.

Issız ormanın sessiz sakinleri onu oradan çıkarmak için hiçbir şey yapamazlardı elbette. Alma da ne yaparsa yapsın burada bir insana ulaşması oldukça zor bir şeydi. Yine de ilk haftasını tamamıyla bunu deneyerek geçirdi, sabah olduğunda bağırırdı: "Yardım edin!"

Öğlen olduğunda bir yerlerden bulduğu kauçuk benzeri otlardan ip yapmaya çalıştı. Akşamsa ateş yakmak için işine yarayabilecek her türlü şeyi önüne alıp ateş yakmayı denedi, fark edilebilmek için.

Aralarda sadece çok elzem bir açlığı olduğunda da sırt çantasındaki konservelelerden beslendi. İlk yedi gün giderek yok olan umuduyla hayatına devam etmeye çalışsa da buradan çıkmayı beceremezse önünde ölümden başka bir gerçeğin olmayacağına inanmaya da başlıyordu yavaş yavaş.

Bir gece vakti, umut ve ihtimallerin tükenmesi konusundaki bataryası sıfıra varmaya çok az kala kuyunun dibinde oturup tavana bakmaya başladı. Ayın ve yıldızların ışığında gece oldukça görkemli ve netti. Bir de kalabalık: baktığı yerden görebildiği gövdeleri eğilmiş ağaçlardaki binlerce yaprakla, günün bazı vakitlerinde gelip de kafalarını ona doğru uzatan onlarca hayvanla doğa çok kalabalıktı. Oysa o kafalarını sarkıtan hayvanların dünya üzerinde yaşadıkları tek an o an, kuyunun dibine bakıp da Alma'yı gördükleri an, olsaydı Alma'nın dünyaya hükmettiğini düşünebilirlerdi. Hem de çukurdaki o çaresiz, zayıf haliyle...

Tam tersi bir durumda Alma'nın düşüneceğiyse; dünyada ne kadar da fazla canlı vardı, hepsi de kendinden bambaşka dört ayaklı yaratıklardı hatta...Tüm bu düşünceler eşliğinde azıcık gülümseyerek, azıcık da umudunu yükselterek uykuya daldı o gece.

Ertesi sabah rutininin bir kısmını değiştirip kamp için evinden (Bilbao'dan) getirdiği kitaplardan birini okumaya başladı. Getirdiği hepi topu iki kitabın yedi gündür kapağını açmak bir yana dursun varlıklarını dahi unutmuştu. Çantasını kurcalarken onları bulması üzerine işe buradan koyulmak o zaman için en doğrusu gibi göründü.

Mantıklı ve gerçekçi düşünecek olursa, yedi gündür başaramadığı yardım temennisini burada ölene kadar tekrar da etse pek sonuç bulacak değildi artık. Bu yüzden de en azından gününün tamamını bu hedef uğruna harcamak o sabah için, o kalp açıklığıyla saçma göründü ona. Sabahları kitap okumak, öğleden sonra da yine rutinine devam etmek şu anda daha faydalıydı ruh sağlığı için.

Seçtiği kitabın kapağını açıp ithaf kısmını okuduğu anda cümle üzerinde parmaklarıyla dans etmeye başladı adeta. “Kaçamadığım yeri, durumu, âni, hayatı çoğu zaman absürt düşüncelerle de olsa yeni yuvam yapmayı başardığı için içimdeki çocuğa...”

Kitabı okumaya başlayamadı bile bu ithaftan sonra. Defalarca bu cümlelerin üzerinde döndü durdu, hayatındaki bütün bağlantılı denk gelişlerin gerçekliğine dakikalarca kahkaha attı birkaç okumasının sonunda. Sonra kahkahası uzuncana bir sessizlik getirdi ve saatlerce aynı yerde oturup durdu.

Sessizliği kalabalıktan birisi bozana kadar; tam tepesine baktığında kafasını uzatıp ona bakan bir yavru ceylan gördüğünde bir süre ona bakmaya başladı. Birkaç dakika onu orada kafasını kaldırarak izledikten sonra da “Madem daha gitmiyorsun bari boynum ağrımam seni izlerken.” diyerek bulunduğu yerin tam karşısına geçti. Saatler sonra başka bir manzara ya da aynı manzaraya farklı bir yerden bakmaktan kaynaklı göze farklı gelen bir anı yakalamaya başladı gözleriyle. Ama oraya geçmesinin sebebi, Alma oraya geçtikten sonra önündeki yola bakıp ilerlemeye devam etmişti.

Ceylan artık orada olmamasına, küçücük kafasıyla tepeden bakmamasına karşın Alma’nın zihni hareket etmenin de etkisiyle yeniden uyanmıştı. Ki uyandığında da saf zihniyle vücudunu birleştirip ne kadar saçma olacaksa olsun bir şeyleri oldurmaya çalıştı. Kendisine o kuyunun dibinde, kısa süreliğine konaklayacak da olsa, hatta bunu en derinden bilip hissetse dahi yeni bir hayat kurmaya karar vermişti.

Kaçamadığı yeri aslında kaçılmasının da gerek olmayacağı bir yere dönüştürme işine, önce bütün çalıları bir köşede toplayıp yatak yaparak başladı. Artık yeni hayatı, ölüme ya da kim bilir belki de kurtuluşa ulaşana kadar bu olacaktı. Bütün alışıldık ezberlerden zihnini arındırmayı başarabilirse, çalılardan oluşan bir yatak hiç de fena ve hatta bazı varlıklar için de hiç anormal değildi...

Elif Kervankaya



Vitray

Evler de yas tutardı bazen. Perdeler eskisinden ağır sallanır, duvarlar daha sessiz durur, zaman kapının eşiğinde oturup ilerlemeyi unutturdu. O gün de ev, kendi sessizliğini içine çekmiş bekliyordu. İçeride aynı kaybın etrafında toplanmış insanlar vardı ama her birinin yası birbirinden farklı, ötekinden başkaydı.

Güneş, evin üzerine çökmüş matem bulutlarına aldırmadan içeriye sızmaya çalışıyordu. Geniş camlı uzun pencerelerin birisinde, köşeye işlenmiş eski bir vitray seçti kendisine. O, renkli camların üzerinde tüm yaramazlığıyla dans ederken vitraydan yansıyan ışıkları usulca evin içerisine süzüldü.

Önce büyük, kuvvetli bir sarı hüzmeye belirdi kalabalık salonun içinde. Tavanı boydan boya doldurmasına karşın en uzak yansımaları salonun baş köşesinde oturan yaşlı kadına değişiyordu. Kadın, baştan aşağı siyahtı. Kıyafetlerinden ruhuna kadar. Yüzünde acısını gizlemeye çalışan vakur bir eda varken bakışlarındaki çaresiz titreme, kalbinin en büyük yansımasıydı belki de.

Ölüm insanın hayatına tek bir günde girmiyordu. Sabah kahvaltısında, akşam ezanında, yattığı yastığın öbür yarısında, yıllardır iki kişilik kurduğu her alışkanlıkta yeniden yeniden kaybediyordu onu. Toprak yalnız bedenini almıştı. Geriye kalan her şey, kadının kalan yıllarına dağılmış bir ayrılıktı.

Eskimişti ömrü. Yıllar kadar yaşananlarla da. Gözlerine bugünün çok öncesinde, belki de çocukluğunda yerleşen o ketum karanlığı aydınlatan nadir anlar olurdu. O anların mimarını toprağa vermenin acısıyla bin kat daha siyahtı şimdi. Bin kat daha karanlık bakıyordu ufka.

Çocuk yaşta, dünyanın arka bahçesinde, aklının en belirgin cehaletiyle hissettiği aşk veya onun aşk olduğunu sandığı çaresiz bağımlılık, ömrünün mihenk taşıydı.



Uyandığı sabahlar onunla güzeldi, baktığı fotoğraflar onunla mutlu, yürüdüğü yollar onunla zordu. Eskilerin "sittin sene" dediği kadar uzundu onunla geçen ömür fakat o uzunluğun her köşesi aydınlık, her penceresi çiçekliydi gözünde. Onsuz nasıl yaşanır unutmuştu kadın, şimdi hatırlayacak olmanın kederiyle mazbut ruhu titrek bir ışığın gölgesinde bekliyordu sabahı.

Cılız, mavi bir ışık süzüldü sonrasında vitraydan. Yaşlı kadının yanı başında bekleyen kızının saçlarında dolandı usulca. Benziyorlardı. Fakat yüzlerindeki aynılığa karşı bakışları birbirinden çok uzakta, çok başka köşelerdeydi. Pişmandı kadın, kızgındı, öfkeliydi. Babasının yasıyla bezenmiş kalbinde üzüntüden başka her türlü duyguyu taşıyor, ne hissedeceğini bilememenin yükü omuzlarından taşıyordu.

Neden böyle olduğunu sorguladığı çok fazla an olmuştu ömründe. Babasının sert bakışlarını, katı sesini, nasırlı ellerini... En zoru bugündü. Artık o bakmaya çekindiği kahverengi bakışları yoktu çünkü, sesi susmuştu. Geride yalnızca buğulu anılar ve ömrünün sonuna kadar aynı soruları soracak yaralı bir kalp kalmıştı.

Bir çocuğu sevmek bu kadar mı zordu? Belki de sevmek onun için daha farklı bir dünyadır, diye geçirirdi aklından çoğu zaman. Kalpte yeşeren hislerin ışığını gökyüzüne savurmak her ruhun harcı değildi. Belki babasına da hiç uğramamıştı. Annesine sevgisini nasıl böyle gösterebilmişti peki? Her akşam aynı pencerenin önünde eşinin saçlarında dolanan eller kızıninkine neden hiç uğramamıştı? Kendi kızını böylesine uzak tutan bir kalp, onun doğurduğu çocuğu nasıl bu kadar içten sevebilmişti?

Kalbi kadar aklı da bulanıktı. Babası henüz hayattayken, karşısında tüm ağırlığıyla otururken sormaya cesaret edemediği bu melun sorular şimdi hiçbir zaman yanıtlanamayacak olmanın öfkesiyle zihnini talan ediyor, yaralarla bezenmiş kalbine yepyeni gedikler açıyordu.

Vitrayın en ortasındaki küçük, mor yıldızdan süzülen ışık doğrudan salonun köşesine, küçük bir sandalyede oturan genç kızın üzerine vuruyordu. Ağlamaktan yorgun düşmüş ruhu, üzerinde dolanan ışığın aksine fazlaca griydi. Yalnız, kimsesiz, bineva...

Çocukluğunun en güzel anılarını, gençliğinin yegâne desteğini hayatın tüm ışıltılarıyla önüne sunan adamı, biricik dedesini toprağa vermenin acısıyla ikiye bölünmüş yüreği içeride çığlıklar atıyor, o ise tüm o çığlıkları bastırmak istercesine sessizce ağlıyordu.



İnsan kaç yaşında olursa olsun, sığınacak birini kaybedince çocuklaşıyordu galiba. Yıllar insanın boyunu uzatıyor, sesini değiştiriyor, omuzlarına türlü türlü yükler bırakıyordu ama bir tek yasın önünde tüm savunmasızlığıyla kalbinde saklı olan yaşa dönüyordu. O da şimdi, küçük elleri dedesinin avucuna sığınan o kız çocuğundan pek farklı hissetmiyordu kendini.

Aşkın adı henüz konmamışken, bir kız çocuğunun dünyasında sevginin ilk karşılığı babasıdır, diye okumuştı ismini hatırlamadığı bir kitabın ücra bir sayfasında. Onun sevgiye dair ilk anılarında hep dedesinin yuvarlak, yaşlı yüzü beliriyordu zihninde. Dünyanın gözüne çok büyük geldiği o ilk okul gününde, ilk kalp kırıklığında, babasının yokluğuna ağladığı o puslu gecelerin sabahında elini tutmak için uzanan nasırlı el hep aynı adama aitti.

Şimdiyse kalbi yalnız, toprak suskun, gece sessizdi. Yetim kalmışlığın ağırlığıyla olduğu yere çöken bedeni kalkmakta ısrarcı, kalbi toprakta bakiydi. Tek bildiğiyse hissettiği acının çaresizliğiyle çırpınan kalbini hiç geri gelemeyeceğini bildiği o günlerden kalan o körpe sıcaklıkla ısıtacağıydı.

Vitrayın kıyısına işlenmiş ince, kehribar bir camdan süzülen ışık ağır ağır salonun öteki köşesine yürüdü. Genç bir kadının omuzlarına ilişti önce, siyah başörtüsünün kıvrımlarına düştü. Parmaklarının arasına sıkışan mendil çoktan ıslanmıştı. Gözlerinden dökülen yaş yalnız bugünün matemine değil, yıllar önce kaybettiği ilk yuvasına da akıyordu.

Çocukluğunun en güzel anıları, akşam ezanıyla eve dönen bir babanın sesiyle başladılar. Güvenmeyi, sevmeyi, bir yuvaya ait olmayı ondan öğrenmişti. Sonra hayat, o sıcacık çatıyı keskin bir rüzgarla savurmuş, geriye yalnızca o eski günlerin buruk özlemi kalmıştı. Belki de bu yüzden, sevdiğini sandığı adamın ardından hiç düşünmeden yürümüşü. İnsan, kaybettiği bir yuvanın sıcaklığını bazen yanlış kapılarda arıyordu. Ne var ki umutla açtığı o kapının ardında sevgiyi bulamamış, kendisini yeniden kimsesizliğe mahkum etmişti. Kalbinin, evliliğinin ilk günlerinde bin kat yabancı gördüğü yaşlı bir adama baba demeye hazır hissettiği ana kadar...

Sofraya aç oturup tok kalktığı günler de onunlaydı, kucağındaki küçücük kızını saatlerce severken yüzüne yerleşen o dingin gülümseme de. Babasını toprağa verdiği gün eksilen yanı, yıllar sonra fark etmeden yine onun yanında tamamlanmıştı.

Şimdi ikinci kez "baba" diyebildiği bir adamı uğurluyordu. Kederi yalnızca bir kayınpederi kaybetmenin değil, yeniden bulduğunu sandığı yuvanın en sağlam direğinin de yıkılışının yasını tutuyordu. Kehribar ışık omuzlarından usulca çekilirken geriye, onu yıllarca ayakta tutan o tanıdık sesin sessizliği kalıyordu.



Vitrayın en tepesindeki saydam camdan süzülen belli belirsiz beyaz bir ışık, salonun ortasında annesinin dizine yaslanmış küçücük kızın üzerine düştü. Saçlarının ince tellerinde dolaştı usulca. O ise olan biteni anlamayan iri gözleriyle odanın içini seyrediyor, etrafındaki sessizliği çocuk aklının yettiği kadar anlamlandırmaya çalışıyordu.

Ölümü bilmiyordu. Toprağın bir insanı sonsuza dek saklayabileceğinden, vedaların bazen sonsuzluğa uzandığından bihaberdi. Bildiği tek şey, onu her gördüğünde yüzü gülen yaşlı adamın bugün ortalarda olmayışydı.

Küçük elleriyle dedesinin bastonunu arar gibi etrafına bakıyor, her açılan kapıda başını umutla çeviriyordu. Birazdan içeri girecek, onu kucağına alacak, burnunu burnuna değdirip kahkahalar attıracak sanıyordu belki. Dünyanın bütün oyunlarını yalnızca onun için bilen o yaşlı adamın yokluğunu adıyla koyamasa da kalbi usul usul hissediyordu.

Yıllar sonra, çocukluğunun en sıcak köşesini hatırlamak istediğinde, zihninde yine aynı yuvarlak yüz belirecek, nasırlı iki el saçlarını okşayacak, tanıdık bir kahkaha yılların ardından usulca kulağına değecekti. Bazı insanlar gittikten sonra bile, geride bıraktıkları izlerle çocukların ömrüne geleceğe dair tohumlar ekerler. O yaşlı adam da ardında, bir ömrü ısıtmaya yetecek kadar büyük bir sıcaklık bırakmıştı.

Güneş, vitrayın üzerine bıraktığı son ışıkları da usulca geri toplarken salon yeniden tek renge büründü. Değişen yalnızca ışığın düştüğü yerdirdi. Acı, her yürekte başka bir renge bürünüyordu. Belki de hayat, tek bir hakikatin sayısız gözde yeniden doğmasından ibaretti. Yalnızca aynı ölümün etrafında toplanan birkaç insan değil, birbirinin içinde ama birbirinde farklı dünyalar vardı o salonda. Ve vitray, hepsine aynı güneşi gösterirken, hiçbirine aynı ışığı düşürmüyordu.

Beren Şahin



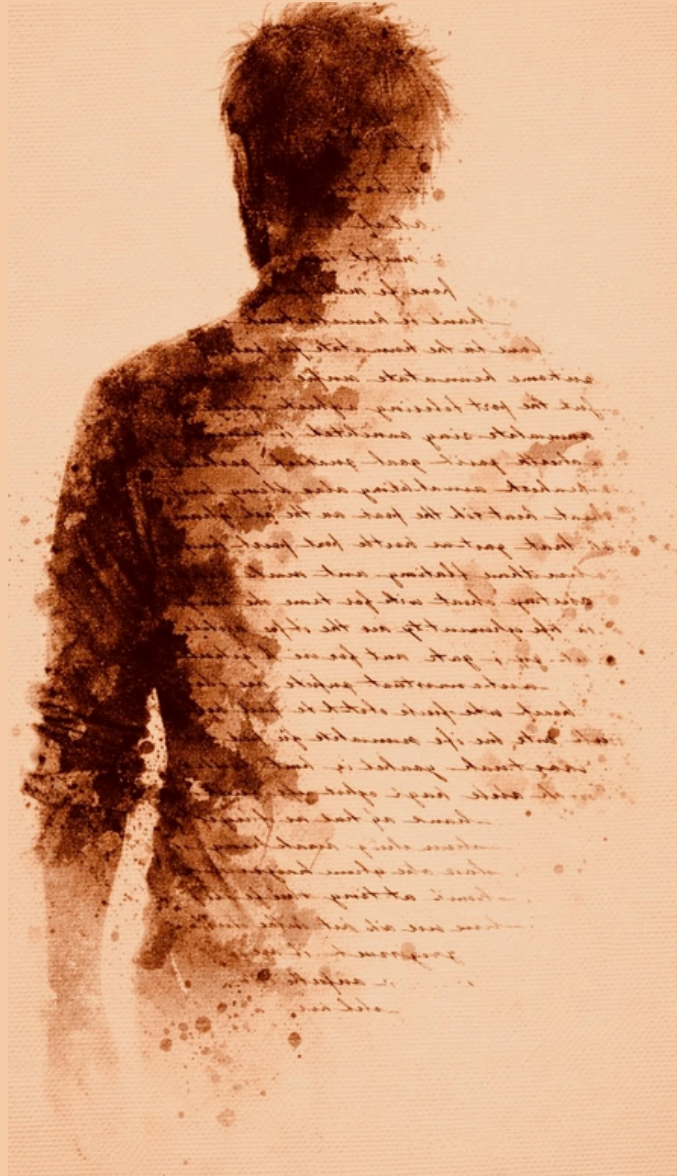
KAYIP GİTMEK

Seni unutuyor muyum acaba ?

Düşecek bu şüphe aklıma ve ellerini tutan soğuk ellerime,
Gökkuşağı olan yüzün ve çizgileri,
Silinip gidecek hafızamdan.

Gelmelerin bayram olmayacak benim için,
Çocuklar şeker toplamayacak senin bastığın yerlerde,
Ve ben hatırlamayacağım seni öyle olup olmadık yerlerde,
Neredesin, kimlerlesin, nasılsın ?

Kaybolacak lügatımdan sana dair bütün sorular,
Ve sen gün gün kayıp gideceksin göğüs kafesimden.



ERDAL BURAK



SARI: Güneşin Yeryüzüne Yansıması

*“Ne kadar korkunç olursa olsun hayat, sarı ve turuncu olmadan düşünülemez.”
-Vincent Van Gogh, kardeşi Theo’ya yazdığı mektuplar*

Her rengin bir sesi vardır. Kimisi sessizce akar insanın içine, kimisi ise daha ilk bakışta ruha dokunur. Sarı, işte o ikinci gruptandır. Görüldüğü anda kendini hissettiren, bulunduğu yere ışık taşıyan, güneşten ödünç aldığı parlaklığı dünyaya dağıtan bir renktir. O yalnızca bir renk değil; umudun, zihinsel berraklığın ve yaşam coşkusunun görünür hâlidir.

Doğanın en eski ressamı güneştir ve sarı, onun tuvale bıraktığı ilk fırça darbesidir. Başak tarlalarının olgun sessizliğinde, ayçiçeklerinin yüzünü göğe çevirmesinde, sonbaharın altın yapraklarında ve sabahın ilk ışığında aynı hikâyeyi anlatır: Hayat, karanlığa rağmen yeniden aydınlanmayı bilir.

Renk psikolojisinde sarı; zihni harekete geçiren, öğrenmeyi kolaylaştıran ve dikkati artıran renklerden biri olarak kabul edilir. Bu nedenle çalışma alanlarında, eğitim ortamlarında ve yaratıcı düşüncenin ön planda olduğu mekânlarda sıkça tercih edilir. İnsana üretme isteği verir; düşünceleri berraklaştırır, karar vermeyi kolaylaştırır ve içsel motivasyonu besler.

Spiritüel öğretilerde sarı, çoğunlukla Solar Pleksus (Güneş Sinirağı) çakrası ile ilişkilendirilir. Bu merkez; özgüven, irade, kişisel güç ve benlik bilincini temsil eder. Yaklaşık 570-590 nanometre dalga boyuna sahip olan sarı ışık, görünür tayfın en dikkat çekici tonlarından biridir. Yüksek titreşimiyle canlılık hissi uyandırdığına, kişinin kendini daha kararlı ve enerjik hissetmesine katkı sağladığına inanılır. Renk terapisi ve enerji çalışmaları sarıyı zihinsel açıklık, iyimserlik ve yaşam enerjisiyle özdeşleştirir.

Belki de bu yüzden sarı, yalnızca göze değil, insandaki “yeniden başlayabilme” duygusuna da seslenir. Umutsuz bir günün arasından sızan ince bir güneş huzmesi gibidir. Bazen eski bir defterin arasında unutulmuş kurumuş bir papatya, bazen çocukluğun limon kokan yaz öğleden sonraları, bazen de hiç beklenmedik bir tebessümdür. Çünkü o, yalnızca ışığın rengi değildir; insanın içindeki ışığı da hatırlatır. Karanlığın en yoğun olduğu anlarda bile güneşin bir yerlerde doğmaya devam ettiğini fısıldar. Bu yüzden sarıya bakmak, bazen yalnızca bir renge değil; umuda, cesarete ve yeniden filizlenen hayata bakmaktır.

Aslıhan Ülkü TOPAY



PERSPEKTİFLER

Hayatta değişik perspektifler vardır
Aynı manzaraya bakan farklı gözlerden ibarettir hayat
Aynı sokağa bakıp pencereyi açan sen sana bakıp içimi açan ben
Gökyüzünde maviyi gören sen oradaki eksik olan gülüşünü gören ben
Herkes farklı pencereden bakar hayatına
Her anda saklanan gizli vedalar görür biri
Her saniye büyüyen umarsız umutlarını görür başkası
Farklı gözükür insanlara her hikâyeyi anlatan gözler
Bazen geceye çöken siyahı
Bazense ormanları süsleyen yeşilleri
Aşk en çok perspektif farklılığıdır
Yağmurun altında yürürken geçecek diyen sen kalacak diyen ben
İnsan kaybettiğini değil ona baktığı yeri özler
Bazen perspektifler değişir ama sevda kalıcıdır

Celal Onur ŞAHİN

Aynı Gökyüzünün YABANCILARI

Biz seninle, aynı resme bakıyorduk
lakin bambaşkaydı gördüklerimiz.
Ben “bahar” diyordum içimizi titreten
rüzgâra,
sen “son” ekliyordun başa, dökülen birkaç
yaprakla.

Aynı gökyüzü ıslatıyordu tenimizi,
birbirine geçmiş parmaklarımızdan
süzülüyordu damlalar.
Ben kirpiklerinden usulca ayrılan yağmuru
seyrediyordum,
sen hasta olurum korkusuyla eve dönmeyi
diliyordun.

Biz seninle, aynı hayalleri kuruyorduk
lakin bambaşkaydı başrollerimiz.
Ben sana çiçeklerden bir bahçe
bırakıyordum,
sen odandaki balkona birkaç saksı
dizi yordun.

Ve artık hangi pencereden bakarsam
bakayım,
Bir türlü kıyıma yanaşmıyor gemilerin.
Geçmiş dedikleri o rüzgârlı sokakta,
Hâlâ üşütüyor beni, tutulmamış sözlerin.

Aslıhan Ülkü TOPAY



TEMMUZ AYINDA BURÇLAR

Temmuz, yazın tüm sıcaklığını ve canlılığını hissettirdiği, yaşamın ritmini hızlandırdığı özel aylardan biridir. Güneş gökyüzündeki hâkimiyetini sürdürürken doğa en cömert hâlini sergiler. Uzayan günler, serin yaz akşamları ve yeni deneyimlere duyulan istek, bu ayın ruhunu şekillendirir. Temmuz; cesaretin, üretkenliğin ve kendini özgürce ifade etmenin ayıdır.

Gökyüzü bu ay bizlere hem duygularımızı sahiplenmeyi hem de hayallerimizi gerçeğe dönüştürmek için harekete geçmeyi öğütlüyor. İç sesimizi dinlerken aynı zamanda dış dünyaya daha güçlü bir şekilde açılacağız. Bazen küçük bir karar, uzun zamandır beklediğimiz büyük değişimlerin başlangıcı olabilir. Temmuz, kalbin ve aklın uyum içinde ilerlediği, umutların yeniden filizlendiği bir zaman dilimi olacak.

YENGEÇ BURCU (22 Haziran - 22 Temmuz)

Gökyüzü Teması:

Temmuz sizin ayınız. Güneşin burcunuzdaki yolculuğu, kendinizi yenilemeniz ve hayatınıza yeni bir yön vermeniz için güçlü fırsatlar sunuyor. Uzun zamandır ertelediğiniz kararları almak adına cesaret bulabilirsiniz.

Kişilik:

Bu ay sezgileriniz oldukça kuvvetli. İnsanların söylemediklerini bile hissedebilir, olaylara her zamankinden daha derin bir bakış açısıyla yaklaşabilirsiniz. Duygularınızı kontrol altında tuttuğunuz sürece önemli kazanımlar elde edeceksiniz.

Akademik Hayat:

Disiplinli çalışmanızın karşılığını almaya başlayabilirsiniz. Özellikle eksiklerinizi tamamlamak ve yeni hedefler belirlemek adına verimli bir dönem sizi bekliyor. Planlı ilerlemek başarıyı kalıcı hâle getirecek.

Aile Hayatı:

Ev ve aile konuları ön planda olacak. Sevdiklerinizle daha fazla vakit geçirmek size moral verebilir. Küçük kırgınlıklar samimi konuşmalar sayesinde kolayca çözülebilir.

Aşk Hayatı:

Duygularınız yoğunlaşırken romantizm de hayatınızda daha fazla yer bulacak. Bekâr Yengeçler beklenmedik bir karşılaşmayla heyecan yaşayabilir. İlişkisi olanlar ise bağlarını güçlendirecek özel anılar biriktirebilir.



ASLAN BURCU (23 Temmuz – 22 Ağustos)

Gökyüzü Teması::

Temmuz ayının ikinci yarısıyla birlikte enerjiniz yükseliyor. Gökyüzü sizi yeni başlangıçlara hazırlıyor. Kendinizi göstermek, hedeflerinize odaklanmak ve çevrenizde fark yaratmak için oldukça destekleyici etkiler altındasınız.

Kişilik:

Kendinize olan güveniniz artıyor. Liderlik yönünüz ön plana çıkarken çevrenizdeki insanlar da fikirlerinize daha fazla değer verebilir. Ancak zaman zaman sabırsız davranmamaya özen göstermelisiniz.

Akademik Hayat:

Başarı odaklı bir dönem sizi bekliyor. Çalışmalarınıza düzen kazandırdığınız takdirde beklediğiniz sonuçları elde etmeniz mümkün. Grup çalışmalarında ön plana çıkabilirsiniz.

Aile Hayatı:

Ailenizin desteğini daha güçlü hissedeceğiniz bir ay olacak. Birlikte yapılacak planlar ve kısa geziler aile içindeki bağı kuvvetlendirebilir. Küçük fedakârlıklar büyük mutluluklar getirecek.

Aşk Hayatı:

Temmuz, aşk konusunda hareketli gelişmeler vadediyor. Bekâr Aslanlar dikkat çekici tanışmalar yaşayabilir. İlişkisi olanlar ise partnerleriyle daha tutkulu ve samimi bir iletişim kurabilir. Gururunuzu bir kenara bırakmanız ilişkinize olumlu yansıyacak. Ayrıca geçmişten gelen geri dönüşlere kulak vermemelisiniz!

Aslıhan Ülkü Topay



